Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 15 июль 1972 йил, шанба | № 164 (15.335). | Баҳоси 2 тийин.

ҒЎЗАНИ КОМПЛЕКС ПАРВАРИШ ҚИЛАЙЛИК

МИРИШКОР СУВЧИ

Хушмон Қаршиев 28 йилдан бери Оқдарё районидаги «Партия XXII съезди» колхозида сувчилик қилади. Шу йиллар давомида сувчиликнинг жуда нозик «сир»ларини билиб олди. Шунинг учун ҳам ривожланишдан кечикаётган ғўзалар Хушмон Қаршиевга суғориш учун топширилади.

Ўтган йили у 300 гектар ердаги ғўзани суғорган бўлса, бу йил 400 гектар ғўзани оби-ҳаётга қондириш иштиёқида меҳнат қиляпти. Ҳозиргача 150 гектардан ортиқ майдондаги ғўзани суғорди.

Р. АМИНОВ,

МЎЛ ҲОСИЛ ИШТИЁҚИДА

Қўшкўпир районидаги Калинин номли колхознинг Рўзимат Матёқубов бошлиқ бригадаси азаматлари ғайрат кўрсатиб ишлаяптилар. Айниқса механизаторларнинг юмуши кўпайган. Улар қондириб суғорилган майдонлар етилиши биланоқ, қатор ораларини пешма-пеш культивациядан чиқармоқдалар. Бу ишда моҳир механизатор Отаназар Хўжаев пешқадамлик қиляпти.

Илғор колхозчилардан Анор Шомуродова, Онабиби Сиддиқова ўртоқлар эса кунлик нормаларини 1,5-2 ҳисса бажариб, кўпчиликка ўрнак бўляптилар.

О. ҚУРБОНОВ.

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

14 июлда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида ҳукумат мукофотлари топшириш маросими бўлди. Социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ тартиботини мустаҳкамлаш соҳасидаги хизматлари учун ва совет прокуратурасининг 50 йиллиги муносабати билан мукофотланган республика прокуратура органлари ходимларининг бир группаси СССР орден ва медалларини олишди.

Фан ва маданият арбоблари, бинокорлар ва халқ хўжалигининг бошқа мутахассисларидан бир группасига Ўзбекистон ССР Фахрий унвонлари бериш тўғрисидаги ёрлиқлар, шунингдек республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари топширилди.

Мукофотларни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Матчонов топширди. У алоҳида ўрнак кўрсатган ўртоқларни самимий табриклади, уларга сиҳат-саломатлик, ишларида янги-янги муваффақиятлар тилади.

(ЎзТАГ).

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ШАРАФИГА

Белоруссиянинг атоқли езувчиси Янка Купала номи Ўзбекистон пойтахти солномасига абадий ёзиб қўйилган. Совет Белоруссияси тошкентликларга туҳфа тариқасида қуриб берган уйлар яқинидан ўтадиган янги кўчага Тошкент шаҳар ижроия комитетининг қарори билан Янка Купала номи берилди.

Украина вакиллари янги Тошкентни қуришда актив иштирок этган Чилонзорда Украинанинг ажойиб фарзанди Иван Франко номли кўча ҳам берилди. (ЎзТАГ).

ОДАМЛАР КАМОЛИ

ПАХТАЗОРДАН РЕПОРТАЖ

Оқолтин районидаги «Фарғона» совхози далаларини айланиб юрибмиз. Ғўзалар бўлиқ, бир текис.

— Бир, икки, тўрт, беш! — директор Собиржон Сиддиқов бўлим бошқарувчилари Жумаш Назаров, Мухторали Охуновга қаради. — Яхши, бештадан кўсаги бор. Мен ҳеч кутмаган эдим Пўлатдан, шундай ғўза ўстиради деб.

— Кўчатлари тўла, соз, — деди Жумаш Назаров. — Лекин кўкига ишониб бўлмайди. Яна қирқ кунлик меҳнати бор пахтанинг. Қурт-ҳашаротга олдирмаса, ер ёрилиб илдизидан шамол кетмаслиги учун вақтида сувласа, ўттиз беш центнердан олади!

Қўшни пайкалда нуроний отахон Холбобо Ҳамдамов эгатларга сув тараб юрибди. Пушталар бир меъёрда нам тортган.

— Раҳмат отахон! — деди унга миннатдорчилик билдириб директор, — Биронта ҳам оқ кесак қолдирмабсиз.

Мана, Собиржон, Мамажон ўғилларимиз билан ғўзани ясатяпмиз-да.

— Терма қилиб суғораётган экансизлар-да, — деди Жумаш ака.

— Ҳа. Бир пайкалнинг ўзида ҳам ҳар хил ғўза бор. Ер ҳам ҳар хил етилади. Ҳатто эгатдан-эгатнинг фарқи бор. Ана, қаранг, шийпон атрофидаги ғўзалар паст шохидан учигача ўсмадай кўм-кўк бўлиб турибди. У ерларга сув керак эмас энди. Ғўзасининг барги қорайиб турган жойларни танлаб-танлаб суғоряпмиз. Ҳозир сувга мириққан ғўзанинг чигити етилади, пахтасининг ғоз бўлади, толаси узун, мустаҳкам бўлади.

— Совхозда биринчи бўлиб шу Пўлат Худойбердиевнинг бригадасидаги ғўза гул кўрсатган эди, — деди бош агроном Болтабой ака. — Мукофотни олди. Энди ҳосил тугиши ҳам дуруст.

Мусобақадош Ворошилов районидан келган ўзаро текшириш бригадаси аъзолари ҳам «Фарғона» совхози пахтакорларининг ишидан мамнун бўлишди. Гектарларда кўчатлар тўлиқ. Бегона ўт йўқ. Ҳамма ерда ғўза машинабоп қилиб ўстирилмоқда. Ҳосилнинг деярли ҳаммаси машиналар билан териб олинади.

— Одам оз, — деди Собиржон ака. — Ҳар бир ишчи ҳисобига қарийб тўққиз гектардан экинзор тўғри келади. Шу сабабли механизацияга зўр беряпмиз. Деҳқончиликдаги илғор усулларга амал қиляпмиз. Экинни суғоришда ҳам, культивацияда ҳам, теримда ҳам.

Директор тароқ тишларидек чўзилиб кетган эгатлардан милдираб оқаётган сувга узоқ тикилиб турди:

— Одамлар чўлни ўзлаштирмоқдалар. Чўл эса одамларни сараламоқда. Қирчиллама қиш. Совуқ эди. Кабинетда пальтога ўралиб ўтиргандим. Эшик очилиб, зиёлинамо кийинган, ўрта бўйли, қорамағиз юз, кўзлари ёниб турган йигит кир-

— Келинг.

— Ишламоқчийдим, — деди йигит кўзимга тик қараб.

— Қаердансиз?

— Тошкентдан.

— Пахтада ишлаганмисиз?

— Йўқ. Қурувчиман.

— Яхши. Қурилишларимиз кўп.

— Йўқ. Мен пахтада ишламоқчиман. Бир кўрай буни ҳам.

«Бирон воқеа бўлиб қочиб келган. — деб ўйладим. — Ёки... Инсоннинг ҳаётида нималар бўлмайди. Бир тери ичида одам бир неча марта семириб, бир неча марта озади. Энг муҳими ишлайман, деб келибди. Яхши ниятнинг ўзи ҳам бир ютуқ».

— Майли. Сиздай йигитлар жуда зарур, чўлга. Лекин айтиб қўяй, чўлнинг шароити оғир. Қиши совуқ, кўриб турибсиз ўзингиз. Ёзи иссиқ, пашшалари ҳам бор...

— Сизлар чидаб ишлаяпсизларку, — деди йигит. — Мен ҳам...

Рости, ишонмадим бу йигитнинг чўлда ишлашига. Бир ҳафта турар-турмас қочиб кетади, дедим. 9 январда буйруқ чиқариб, ишга олдик. Ётоқда ётиб, техника ремонтида қарашиб турди. Февралда унга 40 гектар ер бердик. Кўнглимда, бари бир кетади, деб юрибман. Трактор ҳайдашни ўрганди. Ерларни ўзи текислади. Чигит экди. Туппа-тузук деҳқон бўлиб қолди. Шаҳарга бориб укаси Мурoджон Солиевни олиб келди. Ундан кейин тоғаси Ренат Раҳимовни эргаштириб келди. Росмана бир бригада бўлишди.

Чўлда, теп-текис ерда барпо этилган «Фарғона» совхозида ана шундай фидойилар ишлашмоқда. Хўжалик янги, одамлар янги, уларнинг муносабатлари ҳам янги. Директор учинчи бўлимнинг бир пайкалида сув кўллаб қолган уч-тўрт эгатни кўриб қолди. Бўлим бошқарувчиси, сувчиларни чақирди-ю, танбеҳ бермади:

— Ғўзани сув босибдими, кўпми сувларинг, — деди.

Бўлим бошқарувчиси ҳам, сувчилар ҳам қизаришди. Мулзам тортиб, ердан кўз узолмай қолишди. Йиғилиш ўтказиб, бақириб-чақиргандан ортиқ таъсир этди шунинг ўзи.

— Ҳар хил одам келади чўлга. Бирови ўзини синаш учун машаққатли иш, биров катта пул, биров шуҳрат қидириб. Лекин шуларнинг ҳаммаси ҳам туғилган жойини ташлаб, бирови касбини ўзгартириб, бирови янги ҳаёт бошлаш учун келади.

Меҳнатни севадиганлар учун эса янги ерларда истиқбол уфқлари кенг очиқ.

С. НУРОВ.

СУРАТДА: Оқолтин районидаги «Фарғона» совхозининг илғор бригада бошлиғи Дониёр Эшимов, агроном Зокиржон Собиров, бригада бошлиқлари Қудрат Тоғаев, Мамасодиқ Исмоилов, директор Собир Сиддиқов пахтазорларда ҳосил чўғини ҳисобга олишмоқда.

А. Тураев фотоси.

ДЎСТОНА АМАЛИЙ ВИЗИТ БИЛАН

Миср Араб Республикасининг Бош министри Азиз Сидқий дўстона амалий визит билан 13 июлда Москвага келди.

Миср Араб Республикаси ва Совет Иттифоқи давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида Миср Араб Республикаси ҳукумати бошлиғини СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. С. Полянский, СССР министрлари А. А. Громико, А. А. Гречко, Б. П. Бугаев ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

СОВЕТ—МИСР МУЗОКАРАЛАРИ

14 июлда Кремлда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва дўстона визит билан Совет Иттифоқига келган Миср Араб Республикасининг Бош министри Азиз Сидқий ўртасида музокаралар бўлиб ўтди.

Дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Совет — Миср шартномаси руҳига мос бўлиб тушган дўстлик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган музокаралар вақтида Совет Иттифоқи билан Миср Араб Республикаси ўртасидаги икки томонлама муносабатларга оид кўпгина масалалар юзасидан, шунингдек актуал халқаро проблемалар юзасидан фикрлашиб олинди. Яқин Шарқда кескинлик кучайиб бораётганлиги сабабли Исроилнинг ва уни қўллаб-қувватлаётган империалистик кучларнинг тутган обструкционистик позицияси натижасида Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш учун олиб бориладиган кураш масалаларига алоҳида эътибор берилди. Томонлар Совет Иттифоқи билан Миср Араб Республикаси ўртасидаги мавжуд традицион дўстлик ва самарали ҳар томонлама ҳамкорлик муносабатларидан мамнун эканликларини изҳор этдилар, шу муносабатларни янада кенгайтиришга тайёр эканликларини билдирдилар. (ТАСС).

ЧЎЛ ТУҲФАСИ

ИНСОН ВА УНИНГ ИШИ

Ўзбекистон қоракўлчилари бу йил тайёрлов пунктларига икки миллиондан кўпроқ қимматбаҳо қоракўл тери топширишди.

Қоракўл тери одатдан ташқари даражада ажойиб ва чиройли! Уни ким яратяпти, бу ақл бовар қилмас гўзаллик кимларнинг қўли билан яратилган?...

Чўлнинг машаққатларини тортабериб чиниққан киши: чўлнинг жазирама иссиғи жингиртоб қилиб юбориши, қумга кўмиб юбориши, қаҳратон совуғи билан қақшатиб қўйиши мумкин, лекин шуларнинг ҳаммасига бардош берсанг чўлнинг ҳукмрони бўлиб қоласан, деб огоҳлантиради.

Қизилқумнинг энг кекса заҳматкаши Шафиқ оға Қўзимбоев шундай дейди.

Мен уни болалигимдан танийман. Чарчаш нималигини билмаган бу чўпоннинг мардонавор ишларини онам билан отам менга ҳикоя қилиб беришган эди. У қум қуюнларидан ҳам, қор бўронларидан ҳам қўрқмайди.

Бу сафар ҳам «Конимех»га борганимда чўл ботири Шафиқ оға тўғрисида юракни тўлқинлантирадиган гапларни кўп эшитдим.

... Шафиқ оға қор аралаш қумни ниnадек санчиб рўпарадан эсаётган аччиқ шамол томон бораётир. У йўлга чиққанига анча вақт бўлган, қор босган қалин қум устида кўпдан бери кезиб юрган бўлса керак. Шунинг учун ҳам тўсатдан қаттиқ йўлга чиқиб олгач, суюнганидан ҳатто югуриб кетди, оёғидаги оғриқни ҳам, қотиб қолган товонлари зирқираётганлигини ҳам сезмагандек туюларди. У қоронғиликка узоқ тикилиб туриб, ҳали вақт эрта экан, деган қарорга келди. Ўтириб Этигини ечди. Уни қоқиб қўнжини қордан тозалади, сўнгра оёғига пайтаванинг қуруқ томонини ўраб, этикни яна кийиб олди.

Гавжум ер қаердадир орқада қолиб кетди. У ерда ҳам исиниб, роҳат қилиш ва ором олиш мумкин. Лекин Шафиқ оға шу дақиқаларда буни ўйлармикин? Чўпон дўстларининг бошига тушган кулфат уни чўлнинг ичкарисига чақирмоқда эди.

У совуққа қотиб қолмаслик учун бир минут ҳам дам олмай, тез-тез қадам ташлаб бораверди. «Йўқ, мен ҳалок бўлмайман. Шамолни ҳам, қорни ҳам, увиллаётган бўриларни ҳам, ҳамма нарсани ҳам доғда қолдириб бораверaман, уларнинг ҳаммаси менга бас келолмайди, — деб ўйларди чўпон. — Бугун ҳамма нарса менинг қасдимга тушганга ўхшайди. Йўлимни ҳам йўқотиб қўйдим, машина ҳам юролмай тўхтаб қолди. Ҳозир машина қаерда экан? Машинани ҳайдаб келаётган ўғлим қаерда қолди экан? Мени адашган йўлимдан чиқариб олиш ва ёрдам бериш учун менга у қачон кўмак бераоларкин? Ахир, унинг ўзи ҳам манзилга етиб олиши керак-ку. Манзилнинг ораси узоқмикин ёки яқинлашиб қолдимикин?».

Тўсатдан унинг кўзига ёруғ кўринди. Нималар узоқроқда милтилладию, шу ондаёқ ғойиб бўлди. Шафиқ оға кўзойнагини олиб, кўзларини ишқалади. Ҳеч нарса кўринмас эди. Шу пайтда яна бир нима милтиллади. Машина келаётганлигига энди шак-шубҳа қолмаган эди. Милтиллаган чироқ яқинлашиб келаверди.

Орадан сал ўтмай у моторнинг қийналиб гувиллаганини эшитди. Унга ўзининг чироқлари билан зулматни ёриб келаётган иккита машина кўрингандек бўлди. Шафиқ оға овоз берди. Машиналардан бири тўхтади, кабинасидан дарров бир одам сакраб тушди. Шафиқ оғанинг охирги марта кўрган нарсаси ўзига энгашиб келаётган ўғлининг юзи бўлди.

... У фақат эрта саҳардагина ўзига келди. Манзилдаги хонада дориларнинг ўткир ҳиди анқиб турарди.

— Тирикмисан? — деди Шафиқ оғанинг кўзига тикилиб турган кекса бир одам хурсанд бўлиб. Бу одам Шафиқ оғанинг дўсти Қали оға эди.

Шафиқ оға ҳаяжонланиб сўради:

— Машина қаерда? Отарларга хашак элтиб беришдими? Касал чўпонларни нима қилишди? Докторлар уларнинг олдига етиб боролдими?

— Хотиржам бўлинг, ҳамма нарса жойида, — жавоб берди Нина Владимировна Баринова. — Ёрдам ўз вақтида берилди. Бу йилги қиш бизга қаттиқ сабоқ бўлди. Яхшики қўраларни ўз вақтида қуриб олган эканмиз. Бақувват машиналаримиз бор. Биронта отар ҳам, биронта чўпон ҳам кулфатда ёлғиз қолмайди.

— Ем-хашак масаласи-чи? Чўлимизда ўт кўп! Қизилқумдагидек кўп ўт ҳеч қаерда бўлмаса керак. Биз ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб ишга киришсак, Қизилқумдан олинадиган чўп-хашак қўйларимизга етиб ортади, Нина Владимировна!

— Албатта шундай бўлади, Шафиқ оға. Бу аллақачон етилган муҳим проблема. Биз буни ҳал қилмасак, чўпонларимизнинг иши сира юришмайди. Мана мен, чўлда ўт экиб, уни пичанзорга айлантирсак бўлмасмикан, деб кўпдан ўйлаб юрибман. Ер ости сувларидан фойдаланиб, бу пичанзорларни суғориб турса ҳам бўладику. Бу ерларда унчалик сув талаб қилмайдиган ўтлар ҳам бор. Мана чуқур томир отиб ўсадиган, ер остидан ўзига озуқа ва нам оттирадиган изень ўтни қаранг. Бу ўт бизга жуда қўл келади. Ўзбекистоннинг қурғоқчилик зоналарида олти миллион бошдан кўпроқ қўй боқилмоқда. Фақат баҳордагина бу қўйлар мириқиб озиқланади. Жазирама офтоб ўтларни қовжиратиб-куйдириб юборганидан кейин қўйларнинг ҳоли нима бўлади? Улар фақат сувсиз қолибгина эмас, ўтсиз қолиб ҳам азоб тортадилар, кун сайин озиб кетаверадилар. Кенг чўл ерларида озуқабоп катта-катта ўтзорлар вужудга келтирганимиздагина қишлов чоғида отарларга озуқа етказиб бериш машаққатидан ўзимизни халос қилаоламиз.

Теварак атрофда бўрон пишқираётганлиги деразадан кўриниб турарди. Бепоён чўлдаги ёлғизгина хонада жон куйдириб суҳбатлашаётган кишини фақат қор бўронигина ташвишга солаётгани йўқ.

...Шулардан бири Шафиқ оға Қўзимбоев отасининг чўпон ҳассасини ўн олти ёшидаёқ қабул қилиб олган эди. Шундан бери орадан йигирма етти йил ўтди. Уни республикадаги энг катта қўйчилик совхозига директор қилиб тайинлашди. У етти орденнинг кавалери, кўксида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони олтин юлдузи ярқираб турибди. Суҳбатдошларнинг иккинчиси — Қали оға катта чўпонлар сулоласининг бошлиғи. Унинг саккиз ўғил ва қизи отасининг йўлидан борди. Қали оға ҳам Социалистик Меҳнат Қаҳрамони. Қали оға ўзининг неча ўнлаб шогирдлари борлигидан жуда хурсанд. Агар сиз Қали оға Айдаровдан Қизилқумда қанча сўқмоқ бор, бу сўқмоқлар қаёққа олиб боради деб сўрасангиз шу ондаёқ у сизга ҳеч бир хатосиз айтиб беради. У мана шу сўқмоқларнинг ҳаммасидан юриб ўтган ва юз марталаб одимлаб чиққан Ўз вақтида у фронт йўлларида ҳам кўп марталаб кезган. Чўпонлик ҳассасини ва ов милтиғини вақтинча қолдириб, қўлига автомат олган Қали Айдаров Ростов ва Севастополь остоналаридаги жангларда алоҳида қаҳрамонликлар кўрсатган. Қизилқумда чўпонлик қилиб орттирган тажрибаси ва зеҳни унга фронтда ҳам ёрдам берди. Бу ботир жангчи урушни ғалаба билан тамомлаб ўзининг отарларига қайтиб келди.

Нина Владимировна ҳам бу ерларда кўпдан бери ишлайди. У Москвада институтни тамомлагач, қийин йўлни танлаб, Қизилқумга йўлланма олди. Мана ўттиз йилдирки, у чўл кезиб юрибди. Дастлаб у ферма зоотехниги бўлиб ишлади, кейин уни совхознинг бош зоотехниги қилиб тайинлашди.

— Қизилқум менинг жонажон уйим бўлиб қолди, дейди у.

«Конимех» совхози тузилганида унинг тўрт минг бошга яқин қўйи бор эди. Ҳозир совхоз ерларида 60 минг бошдан кўпроқ қўй боқилмоқда. Энди қўйларнинг зоти ҳам бутунлай бошқача. Қўйларнинг янги сермаҳсул зоти яратилди. Яқин-яқинларда ҳар юз бош совлиқдан юз-юз бешта қўзи олинар эди, энди эса 150 тадан кўпроқ қўзи олинмоқда. «Конимех» Ватанга бир миллионга яқин қоракўл тери тайёрлаб берди. Бу хўжаликда етиштирилган сермавж қоракўлнинг жаҳонда тенги йўқ. Совхоз жун, гўшт, сут етиштириб бераётган ва гўшт сотишдан ҳар йил 300 минг сўмдан кўпроқ даромад олаётган бамисоли катта фабрика бўлиб қолган бўлса ҳам, аммо бу ердаги миришкорлар селекцияга жуда катта эътибор бермоқда. Уларни том маъноси билан олтин қидирувчилар деса бўлади. Улар яратган энг хилма-хил ва ранг-баранг қоракўл териларини нима билан таққосласа бўлади? Етти рангли камалак биланми, қимматбаҳо тошларнинг, олтиннинг товланиб турган жилоси билан таққослаш керакмикин, бу ажойиб териларни? Бу териларга қўйилган номларни қаранг: «Нуқраи пўлат», яъни ялтираб турган пўлат ва кумуш тусли; «Осмони кабўт» — зангори осмон тусли... Булар бир-биридан чиройли.

Бунинг сири нимада? Балки бу қум чўлида ўсаётган изень сингари ўтлар қоракўл қўйларининг терисига ажойиб тус бериб, унинг жунларини бекиёс жим-жимадор ва ярқироқ қилаётганмикан? Ёки сув билан иқлимнинг таъсири шундаймикан?

— Бунинг сири ҳозирча тўла равишда очилган эмас, дейди чўл қоракўлчилигининг билимдон олимларидан бири, қишлоқ хўжалик фанлари доктори М. А. Кошевой: — Лекин аниқланган бир нарса бор: Қоракўлнинг хилма-хил турлари ҳосил бўлишида ирсият ва табиий шароит асосий ролни ўйнайди. Аммо бу ерда селекция тобора кўпроқ ҳал қилувчи ўрин олмоқда. Самарқандда жойлашган Бутуниттифоқ қоракўлчилик институти қоракўл сифатини яхшилаш проблемалари устида илмий иш олиб бормоқда. Ҳозирча дастлабки умидбахш натижалар қўлга киритилди. Селекциянинг генетик методларини кенг қўлланиш йўли билан биз қоракўл қўйларининг янги зотларини яратишга муваффақ бўлдик. Шу туфайли эндиликда фақат чўл зоналаридагина эмас, балки тоғ этакларидаги ва тоғлик районларда ҳам қимматбаҳо қоракўл тери етиштириш мумкин бўладиган пайт келди Мамлакатнинг Европа қисмидаги жанубий ерларда, масалан Украинада, Молдавияда, Қалмиғистонда ҳам қоракўл тери олиш мумкин...

...Қўзимбоевнинг Қизилқум тўғрисидаги ҳикояларини ҳали кўп эшитиш мумкин, лекин унинг иши кўп, қўли тегмайди, у яна йўлга чиқиши керак. Шафиқ оға атрофдаги саксовулзорларга ва изензорларга мамнуният билан назар ташлайди. Суҳбатимизни якунлагандек бўлиб, дейди:

— Чўл — хазиналар макони. Бунинг калитини топган кишигина шу хазиналардан баҳраманд бўла олади.

Й. МУҚИМОВ,
(«Правда» мухбири).
Бухоро области.
(«ПРАВДА» 13 июль).

ҒАЛЛА ЎРИМ-ЙИҒИМИ ИЛҒОРЛАРИГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети областлар, районлар, совхозлар, ва автоколонналар ўртасида ғалла экинларини йиғиштириб олиш, давлатга ғалла топшириш, уруғлик ва ем-хашак фондларини жамғариш ҳамда дон ташиб олиш юзасидан ўтказилаётган социалистик мусобақанинг 1972 йил 10 июлгача эришилган натижаларини қараб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи **Сирдарё областига** (область партия комитетининг секретари **Қ. Аҳмедов,** область ижроия комитетининг раиси **В. Хайдуров,** область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **Х. Мажидов,** совхозлар трестининг директори **С. Мирхабибов,** «Узсельхозтехника» область бирлашмасининг раиси **М. Хобта)** берилди. Бу область ғалла экинлари ўриб-йиғиб олиш планини 50,7 процент, шу жумладан кейинги 10 кунлик планини 29,8 процент, давлатга ғалла сотиш планини 24,3 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 20,8 процент, навли уруғлар тайёрлаш планини 33,3 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 26,6 процент, уруғлик жамғариш планини 28,7 процент, шу жумладан, кейинги 10 кун ичида 23,7 процент, ем жамғариш планини 35,8 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 35,8 процент бажарди. Байроқ Сурхондарё областидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Тошкент областининг **Охангарон районига** (район партия комитетининг секретари **Ҳ. Обидов,** район ижроия комитетининг раиси **У. Умрзоқов,** район ижроия комитети қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **В. Пак** база директори **И. Ногай)** берилди. Бу район ғалла экинлари ўрим-йиғими планини 100 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 56 процент, давлатга дон сотиш планини 20,8 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 16,6 процент, уруғлик жамғариш планини 58,6 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 58,6 процент ва ем-жамғариш планини 43,7 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 43,7 процент бажарди. Байроқ Сурхондарё областининг Шўрчи районидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Сирдарё областидаги **«Ударник» совхозида** (совхоз директори **Л. Алиева,** партия ташкилотининг секретари **А. Умаров,** ишчилар комитетининг раиси **А. Пардаев)** қолдирилди. Бу совхоз дон экинлари ўрим-йиғим планини 63,8 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 40 процент, давлатга дон сотиш планини 22,6 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 19,4 процент, уруғлик жамғариш планини 55,1 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 37,9 процент ва ем жамғариш планини 51,2 процент, шу жумладан кейинги 10 кун ичида 41,7 процент бажарди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Тошкент область юк ташиш автотрестининг **2503-Янгийўл автоколоннасида** (автоколонна бошлиғи **В. Дей,** партия ташкилотининг секретари **В. Гривенко,** касаба союз группаси ташкилотчиси **Ф. Капустян)** қолдирилди. Бу автоколонна кейинги 10 кун ичида ғалла ташиш планини 125 процент бажарди.

* ПАРТИЯ ТАРИХИ ИНСТИТУТИ 50 ЁШДА
* БЕШ ЙИЛЛИК ИЛҒОРЛАРИ
* ЎЗБЕКИСТОН МОСКВАДА
* ЎРОҚ-БОЛҒА ИТТИФОҚИ

СССР 50

Суратларда: (юқоридан пастга) 1. Риштон бадиий керамика буюмлари заводининг сопол лаганларга бадиий безак берувчиси Ғафуржон Ҳайдаров иш устида; 2. Андижон трикотаж фабрикасининг пешқадам ип йигирувчиси Ашурхон Каримова; 3. Маҳсулотлари 25 хорижий мамлакатга экспорт қилинаётган Андижон машинасозлик заводининг фидокори Абдуқаҳҳор Ваҳобов дизель-насосларни созлаяпти.

В. Сироткин фотолари.

ҒОЯВИЙ ВА ИЛМИЙ ҲАЁТИМИЗ КЎЗГУСИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ҚОШИДАГИ ПАРТИЯ ТАРИХИ ИНСТИТУТИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИГИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

Республикамиз ғоявий ва илмий ҳаётининг муҳим марказларидан бири — Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети қошидаги Партия тарихи институти ташкил этилганига яқинда 50 йил тўлади.

Партия тарихи институти ўтган ярим аср давомида Коммунистик партия, Октябрь социалистик революцияси, социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибасини маркcча-ленинча методология асосида чуқур ўрганиш ва ёритиш, юксак малакали, ғоявий ва илмий жиҳатдан чиниққан фан соҳибларини етиштиришдан иборат шонли йўлни босиб ўтди.

В. И. Лениннинг раҳбарлиги остида Россиядаги коммунистик ҳаракат ва Октябрь социалистик революцияси тарихини ўрганувчи, етук ва ғоявий чиниққан марксчи тарихчиларни тарбиялаб етиштирувчи илмий-текшириш марказлари — Истпартлар, (партия тарихи) ягона давлат архив фонди ташкил этилди. Истпартлар барча ижтимоий фанлар, биринчи навбатда Октябрь революцияси тарихини яратиш соҳасида катта илмий тадқиқот ишлари олиб бориши, марксизм-ленинизм асосчиларининг асарларини тўплаши ва нашр этиши, Октябрь революцияси ва Коммунистик партия тарихига оид асарларни ёзиши, ижтимоий фанлар соҳасида етук кадрларни тайёрлаши, халқ оммаси орасида илмий тарғибот ишлари олиб бориши зарур эди.

Октябрь революцияси ва Коммунистик партия тарихини ўрганувчи мана шундай илмий марказлар Туркистон ўлкасида ҳам ташкил этилди. Туркистонда ғоявий жиҳатдан чиниққан революцион кадрлар етарли бўлмаганлиги ва марксизм-ленинизм ғоялари меҳнаткаш омма орасида чуқур ва атрофлича сингмаганлиги учун бу илмий муассаса ўлканинг ғоявий ва сиёсий ҳаётида беқиёс катта роль ўйнаши муқаррар эди.

Туркистонда Октябрь революцияси ва партия тарихини ўрганувчи Истпарт комиссияси 1921 йил 7 декабрда Туркистон АССР Советлари Марказий Ижроия Комитети қошида ташкил этилди. Маълум сабабларга кўра, бу илмий марказ дастлабки даврларда ўз ишини йўлга қўя олмади. 1922 йил 1 апрелда Туркистон Коммунистик партияси Марказий Комитети Истпарт комиссиясини ташкил этиш тўғрисида янги қарор қабул қилди. Лекин бу илмий ташкилот ўз ишини 1922 йил кузидагина йўлга қўя билди.

Истпарт комиссиялари обкомлар қошида ҳам ташкил этилди. Истпарт бўлимлари бўлмаган партқомларга эса Истпарт вакиллари юборилди. Истпарт ўз фаолиятининг дастлабки даврларидан бошлабоқ катта илмий тадқиқот ва пропаганда ишларини олиб борди. Етарли малакали кадрлар бўлмаганига қарамасдан, Истпарт нашр этган дастлабки асарлар ўлканинг сиёсий ва ғоявий ҳаётида. Октябрь революцияси ва Туркистон Коммунистик партияси фаолиятини илмий ёритишда, маҳаллий кадрларни ғоявий чиниқтиришда, марксизм-ленинизм ғояларини кенг пропаганда қилишда катта роль ўйнади.

Ўрта Осиёда миллий давлат чегараланиши ўтказилгандан сўнг Истпарт комиссияси ВКП(б) Марказий Комитети Ўрта Осиё бюросининг Октябрь революцияси ва партия тарихи бўлимига айланди. Бу бўлим 1930 йилгача сақланиб келди. Бу даврда партия тарихи ва Октябрь революцияси бўлими амалга оширган илмий изланишлар хотиралар ва илмий ҳужжатлар тўплаш чегарасидан чиқиб, кенг кўламдаги илмий-текшириш ишларини ўтказиш даражасига кўтарилди. Илмий-тадқиқот ишлари доираси кенгайиб, партия тарихи билан бирга Туркистондаги комсомол, касаба союзлари ҳаракати тарихи ҳам ўрганила бошланди. Тарих фани соҳасида шундай янги йўналишлар яратилди. Қисқа давр ичида Ўрта Осиё бюросининг партия тарихи ва Октябрь революцияси бўлими 30 дан ортиқ мақолалар, хотиралар тўплами, брошюралар ва илмий мақолалар нашр этди.

Туркистондаги Октябрь революцияси, Коммунистик партия ва миллий озодлик ҳаракатлари тарихини ўрганишда ва илмий ёритишда мутахассис тарихчилар билан бир қаторда Зелинский, Иванов, Файзулла Хўжаев, Акмал Икромов, Т. Рисқулов ва бошқалар ҳам катта ҳисса қўшдилар.

1927 йилда Истпарт Ўзбекистон КП(б) Марказий Комитети қошида ҳам ташкил этилди. Лекин 1929 йилга келиб, Истпартларни йириклаштириш ва мутахассисларни бир ерга тўплаш мақсадида бу Истпарт тугатилди. 1931 йили партия, Октябрь революцияси тарихини, дастлабки социалистик қурилиш тажрибасини ўрганиш ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга бўлганлиги ҳисобга олиниб, ЎзКП(б) Марказий Комитети қошида Октябрь революцияси ва партия қурилиши тарихи институти яна ташкил этилди.

1933 йилга келиб, бу институт марксизм-ленинизм ва Ўзбекистон Компартияси тарихини ўрганувчи Ўзбекистон илмий-текшириш институтига айланди. 1934 йилда эса, ВКП(б) Марказий Комитети Ўрта Осиё бюроси тугатилиши муносабати билан унинг қошидаги марксизм-ленинизм тарихи институти Ўзбекистон КП(б) Марказий Комитети қошидаги марксизм-ленинизм ва Ўзбекистон Коммунистик партияси тарихи институти билан бирлаштирилди.

Хозирга қадар институт 2090 нашр листдан ортиқ бўлган 150 дан кўп илмий ишлар яратдики, улар ўлкадаги Октябрь социалистик революцияси, Коммунистик партия, социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибасини маркcча-ленинча методология асосида ёритишда катта роль ўйнади.

Институтнинг партия тарихи сектори фаолияти ҳақида алоҳида тўхтаб ўтмоқ лозим. Партиямиз ўз фаолиятининг ҳар бир босқичида марксизм-ленинизм таълимотига чуқур амал қилиб, уни мамлакатимиздаги конкрет шароитларга, вазиятларга ижобий татбиқ эта билди. Жамият қонунларини чуқур ўрганиш ва шу асосда ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳаётни социалистик асосда қайта қуриш, партиямизнинг фаолиятида асосий ўринни тутди. Ўзбекистон Коммунистик партияси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг жанговор отряди, унинг шонли тарихи бутун партиямиз тарихининг ажралмас таркибий қисмидир. Ўзбекистон партия ташкилотлари марксизм-ленинизмнинг нокапиталистик тараққиёт назариясини пролетариат оз сонли бўлган, асосий оммаси деҳқонлардан иборат бўлган собиқ мустамлака ўлкага татбиқ қила билдилар. Нокапиталистик ривожланиш назарияси инсоният тарихида биринчи марта Ўрта Осиё республикаларида биринчи даражали амалий вазифага айланди ва муваффақият билан амалга оширилди. Нокапиталистик ривожланиш социалистик қурилиш йўлида жуда кўп социал-иқтисодий зиддиятларни бартараф этиш, бир-бири билан боғлиқ бўлган демократик ва социалистик ўзгаришларни амалга ошириш, миллий масалани пролетар интернационализми ғоялари асосида изчил ва илмий ҳал этиш, миллионларча хусусий мулкчи деҳқонлар оммасини социализм учун онгли ва актив курашчиларга айлантириш демакдир. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Коммунистик партияси социалистик қурилиш жараёнида жуда кўп объектив ва субъектив характердаги қийинчиликларга дуч келишига қарамасдан, уларни ижодий ҳал қила билди.

Ўзбекистон Коммунистик партияси тарихини илмий ёритиш ҳозирги кунда мустақил иқтисодий ва сиёсий тараққиёт йўлига ўтган мамлакатлар ва у ердаги прогрессив революцион кучларнинг фаолияти учун ҳам катта аҳамиятга эгадир. Шунинг учун ҳам Партия тарихи институтининг 50 йиллик иш фаолияти давомида Ўзбекистон ва Ўрта Осиёдаги бошқа қардош республикалар Коммунистик партияларининг босиб ўтган йўлини илмий ёритиш ҳар доим ҳам биринчи даражали муҳим вазифалардан бўлиб келди.

Улуғ Ватан уруши институт фаолиятининг маълум вақт ичида тўхтаб қолишига сабаб бўлди. Институт 1944 йил бошида ўз фаолиятини яна қайтадан бошлади. ЎзКП(б) Марказий Комитетининг 1945 йил 13 июнда чиқарган «ЎзКП(б) Марказий Комитети қошидаги Партия тарихи институтининг иши ҳақида»ги қарорида институтдаги ишлар йўналишининг асосий йўллари очиб берилди. Бу қарорда марксизм-ленинизм классиклари асарларини ўзбек тилига таржима қилиш ва нашр этиш, область партия комитетлари қошидаги партия архивларига илмий методик ёрдам кўрсатиш, Ўзбекистон Коммунистик партияси ва ўлкадаги революцион ҳаракат тарихини ўрганиш, ёритиш институтнинг асосий вазифаси эканлиги кўрсатилди.

Партия XX съезди ва унинг қарорлари институт фаолиятида янги давр очди. Шахсга сиғиниш ва тарихий воқеаларга ёндошиш соҳасидаги бирёқламаликларга барҳам берилиши партия, революция ва социалистик қурилиш тарихига оид бўлган жуда кўп масалаларни янада чуқурроқ ёритишга имкон берди. Институт коллективи республикамиздаги жуда кўп тарихчи олимлар билан ҳамкорликда кенг кўламдаги илмий-тадқиқот ишларини олиб бора бошлади. Илмий ишларнинг ғоявий-назарий савияси яна ҳам кўтарилди. Бу даврда чуқур савияда ёзилган индивидуал ва коллектив монографиялар, мақолалар тўплами, хотиралар ва илмий ҳужжатлар тўпламини нашр қилиш кенг йўлга қўйилди. Булар ичида «Ленин Ўрта Осиё ва Ўзбекистон ҳақида» (1955 йил), «Туркистон меҳнаткашларининг Ленинга хатлари» (1964 йил), «Калинин Ўзбекистонда» (1961 йил) «Ўзбекистон Коммунистик партияси съездларининг резолюция ва қарорларида», «Ўзбекистон Коммунистик партияси рақамларда» (1969 йил) ва бошқа тўпламларни алоҳида кўрсатиб ўтиш керак. Бу тўпламлар Ўзбекистон Коммунистик партияси тарихини илмий ёритишни яна ҳам кенгроқ йўлга қўйишга имкон берди.

Институтнинг фаолиятида катта ўрин тутган асарлардан бири — «Ўзбекистон Коммунистик партияси тарихи очерклари»дир. Бу асар республикамиздаги кўпгина таниқли тарихчи олимларнинг ҳамкорликда қилган меҳнати маҳсули бўлиб, партия тарихини яхлит, мунтазам, илмий система асосида ёритишга қаратилган биринчи муҳим илмий-тадқиқот бўлди. Сўнгги йилларда институт илмий ходимлари партия тарихи, Октябрь социалистик революцияси тарихи, Социалистик ва Коммунистик қурилиш тажрибасини ёритишга қаратилган қатор илмий ишларни олиб бормоқда. Бу ўринда Ўзбекистон Коммунистик партияси ва ҳукуматининг атоқли арбоблари, Акмал Икромов ва Файзулла Хўжаевнинг асарлари тўпламлари ҳақида алоҳида тўхталиб ўтиш керак. Ҳозирги кунда Институт Ўзбекистон Фанлар академияси билан биргаликда Файзулла Хўжаев танланган асарларининг икки томини нашр этди. Файзулла Хўжаев танланган асарларининг учинчи томи ва Акмал Икромов танланган асарларининг биринчи томи шу йил нашрдан чиқарилади.

Ҳозирги кунда институт КПСС Марказий Комитети қошидаги Марксизм-ленинизм институти ва унинг Ўрта Осиё республикаларидаги филиаллари билан биргаликда «КПСС-нинг Ўрта Осиё республикаларида социализм қурилиши соҳасидаги тажрибаси» номли икки томли йирик асарни тайёрлашда актив иштирок этмоқда.

Ўрта Осиёдаги социалистик қурилишнинг тарихий тажрибаси ҳозирги кунда нокапиталистик тараққиёт йўлидан бораётган Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги кўпгина давлатлар ва улардаги сиёсий партияларнинг фаолияти учун ҳам катта аҳамиятга эгадир. Албатта, нокапиталистик тараққиёт йўли ҳамма ерда айнан бир хил бўлиши мумкин эмас. Ўрта Осиё республикаларидаги социалистик қурилиш ўзига хос вазиятларда, пролетариат диктатураси ўрнатилган, жамият ҳаётидаги барча сиёсий, иқтисодий ва маданий ўзгаришларга Коммунистик партия бошчилик қилган шароитларда амалга оширилди. Ҳозирги кундаги нокапиталистик тараққиёт йўли ҳам ўзига хос бўлган алоҳида хусусиятларга эгадир. Шунга қарамай, Ўрта Осиё халқларининг нокапиталистик тараққиёт йўли социалистик қурилишнинг умумий қонуниятлари асосида амалга оширилди.

Институт коллективи ҳозирги кунда Ўзбекистон Коммунистик партияси тарихини ёзишга киришди. Бу асар партия тарихини, чуқур илмий ва назарий асосда ёритишга қаратилгандир. Асарни ёзишга институт илмий ходимларидан ташқари республикамиздаги кўзга кўринган тарихчи олимлар ҳам жалб этилмоқда.

Институтда яқинда ташкил этилган партия қурилиши сектори ҳам тез вақтда ўз ишини сезиларли даражада йўлга қўя билди. Сўнгги йилларда нашр этилган партия қурилишининг практикаси ва назариясига оид монографиялар маҳаллий матбуотда ижобий баҳоланди. Партия қурилиши сектори ҳозирги кунда партия ички демократиясининг ривожланиши, маҳаллий партия ташкилотларининг фаолиятини ўрганишга бағишланган бир неча муҳим асарларни тайёрламоқда. Бу асарларни тайёрлашда институт илмий ходимлари билан биргаликда йирик партия арбоблари ва ташкилотчилари, кекса коммунистлар ҳам жалб этилмоқда.

Институтнинг таржима сектори Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюросининг қарорига биноан 1933 йил 16 октябрда ташкил этилган. 1935 йилдан бошлаб, марксизм-ленинизм асосчиларининг асарларини таржима қилиш ва нашрга тайёрлаш асосан институт зиммасига юклатилди. Дастлабки йилларда институтнинг таржима сектори марксизм-ленинизм асосчиларининг алоҳида асарларини нашр этиш билан шуғулланди. Бу даврда Лениннинг «Социалистик революция ва миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи», «Ёшлар союзининг вазифалари», «Маркс ва марксизм ҳақида» сингари асарларини таржима қилиб нашр этди.

1940 йилга келиб Институт таржима сектори марксизм-ленинизм классиклари асарларини таржима қилиш ва нашр этиш соҳасида марксизм-ленинизм институти филиаллари ўртасида иккинчи ўринни олди. Таржима сектори фаолиятидаги энг муҳим воқеа Ленин асарлари тўртинчи нашрини таржима қилиш ва нашр этишнинг тугалланишидир. Республикамиз ғоявий, сиёсий ва маданий ҳаётидаги муҳим аҳамиятга эга бўлган бу иш кўп йиллар давомида, энг таниқли таржимонлар иштирокида амалга оширилди. Шу кунларда таржима секторининг илмий ходимлари Ленин асарлари тўла бешинчи тўпламининг дастлабки томларини таржима қилиб нашрга тайёрламоқдалар. Ҳозирга қадар уч том нашрдан чиқарилди, тўртинчи ва бешинчи томлар эса таржима қилиб нашриётга топширилди. Сектор ходимлари Ленин асарларидан ташқари Маркс ва Энгельснинг алоҳида асарларини ҳам таржима қилиб, кенг китобхонлар оммасига тақдим этди. Маркс «Капитал»инининг I, II томлари, Энгельснинг «Анти-Дюринг», «Людвиг Фейербах ва классик немис философиясининг охири» ва бошқа асарларнинг таржима қилиб нашр этилиши ҳам республикамиз меҳнаткашлари ғоявий ҳаётидаги муҳим воқеадир. Сектор ходимлари булардан ташқари алоҳида тўпламлар, партия съездлари ва Марказий Комитет Пленумларининг материалларини ҳам ўзбек тилига таржима қилиб келмоқда. Ҳозирги кунда К. Маркс, Ф. Энгельс танланган асарларининг уч томлиги нашрга тайёрланмоқда.

Институт қошидаги партия архиви республикамиз партия тарихига оид бўлган ҳужжатлар тўпланган катта хазинадир. Институт архивида ҳозирги кунда 653 фонд, 18622 дело, республикамиздаги барча партия архивларида эса 1972 йил 1 январга қадар 12609 фонд, 1 миллион 768 минг дело бор. Бу ҳужжатлар республикамиз партия ташкилотлари тарихини, жумладан Ўрта Осиёдаги барча республикалар партия ташкилотлари тарихини илмий ёритишга катта манба бўлиб хизмат қилмоқда. Ҳозирги кунда республикамиздаги барча партия архивлари ҳар йили эллик мингдан ортиқ делони қабул қилиб олмоқда. Ҳозирги кунда архив ҳужжатларини сақлаш ва иш фаолиятини яхшилаш учун техника воситаларидан кенг фойдаланилмоқда.

Ғоявий ва маънавий ҳаётимизнинг ривожланиши илмий ходимларимиз олдига партия, Октябрь социалистик революцияси, социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибасини ёритишга қаратилган катта талабларни қўймоқда. Шубҳа йўқки, институтимиз коллективи Ўзбекистон партия ташкилоти раҳбарлигида бу вазифаларни бажаришга ҳам ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади.

Э. ЮСУПОВ,
Ўзбекистон КП Марказий Комитети қошидаги Партия тарихи институти директори.

АХБОРОТ

ҚАРДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРДАН МАКТУБЛАР

Беш мингинчи машина

Қозоғистоннинг Чимкент областида Ўрта Осиёда йирик ҳисобланувчи Кентаус экскаватор заводи бор. Мазкур завод маҳсулотларига кўпгина республикалардан буюртмалар келиб туради. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган ер қазувчи машиналар ўзбекистонлик сув иншооти қурувчилари ҳамда мелиораторларга маъқул тушмоқда. Завод ишчилари кейинги пайтларда Ўзбекистон буюртмаси билан 15 та ана шундай машина тайёрлаб беришди. Бундай машиналар, шунингдек, Қирғизистон, Тожикистон ва бошқа республикаларнинг буюртмаси бўйича ҳам юборилиб турибди. Яқинда завод коллективи 5 мингинчи машинани конвейердан чиқарди.

Тожикистон санъаткорлари

Тожикистон комсомоли мукофотининг лауреати «Лола» рақс ансамбли ўз гастролларини гуллар маскани деб ном олган Наманган шаҳрида муваффақиятли ўтказди. Тожикистон ССР халқ артисти Г. Балломатзода раҳбарлигидаги бу ансамблнинг чиқишларини муҳлислар зўр қизиқиш билан қарши олдилар.

Айниқса, санъат усталари ҳофиз Ф. Маҳмудов, солистлар Ҳ. Эркаева, Ш. Рашидова, М. Қаландароваларнинг оромбахш қўшиқ, ўйноқи рақслари эътиборга лойиқ бўлди. Санъаткорлар областнинг Янгиқўрғон, Уйчи, Тўрақўрғон, Задарё, Поп, Чуст районларига бориб пахтакорларни ҳам мамнун этишди.

О. ХОНАЗАРОВ.
Душанба шаҳри.

Юбилейга бағишланади

Ватанимиз пойтахти Москвада ўзбекистонлик мўйқалам усталари кўргазмаси очилди. СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллик юбилейига бағишланган бу кўргазмада санъат шинавандалари замондошларимизга бағишланган асарларни томоша қилаптилар. Жумладан, рассом В. Журавлевнинг «Яшил баҳор», «Чавандозлар», ёш мўйқалам устаси Ю. Талдикиннинг «Катта чойхона» номли полотнолари кўпчиликнинг диққатини тортмоқда. Ўзбек халқининг қаҳрамонона ўтмишига бағишланган рассом В. Акудиннинг «Турксиб — биринчи поезд», бахтли болалик ҳақидаги Р. Чориевнинг «Муҳаррам ва Мукаррам» асарлари ёнида томошабинлар гавжум. Рассомларнинг пахта йиғим-терими мавзуидаги асарларига ҳам қизиқиш катта.

Д. БЕРНАРД,
Э. БРОЯТМАН,
Москва шаҳри.

«Ялла» сафари

Москвадаги марказий «Динамо» стадионда СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигига бағишланган ўзига хос санъат байрами бўлди. Байрамда турли республикалардан санъаткорлар иштирок этишди. Жумладан, Грузиянинг «Ореро», Ленинграднинг «Куйловчи гитаралар», Озарбайжоннинг «Гайя», Украинанинг «Червона рута» ашула ва рақс ансамбллари муҳлисларни ром этди.

Байрам саҳнасида ўз санъатларини намойиш қилган ўзбекистонлик ёшлар ҳам олқишларга сазовор бўлдилар. Серқуёш ўлкадан «Ялла» ансамбли ташриф буюрди. «Биз талантларни излаймиз» Бутуниттифоқ телевизион кўригининг ғолиби бўла олган бу ансамбль тобора муҳлислар эътиборини қозонмоқда. Улар ижросидаги шўх эстрада қўшиқлари — «Андижон полкаси» ҳамда «Қизгина» томошабинларга маъқул тушди.

Б. ТУРАҚУЛОВ,
солдат.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«БИТКАЗИЛМАГАН СТАДИОН «ЮБИЛЕЙИ»

Газетанинг шу йил 16 июнь сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган мақолада Янгийўл шаҳрида стадион қурилади, деб жар солинганига 13 йил бўлишига қарамай, бу иш ҳали ҳам ўлда-жўлда экани танқид қилинган эди.

Янгийўл шаҳар партия комитетининг редакцияга хабар қилишича, мақолада келтирилган факт тасдиқланган. Стадион қурилишига эътиборсизлик билан қараб, уни ўз ҳолига ташлаб қўйгани учун шаҳар физкультура ва спорт комитетининг раиси А. А. Шекка виговор эълон қилинган ва унга тез кунлар ичида стадион қурилишида тартиб ўрнатиш топширилган.

Шаҳар ижроия комитетининг раиси ўртоқ З. Ф. Эрназаров бошчилигида стадион қурилиши ишини бошқарувчи штаб тузилган. Қурилишни тугаллаш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланган.

ХАТЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

ҚИЛМИШИГА ЯРАША

Редакцияга келган хатларнинг бирида Ғузор пахта тозалаш заводида молия-хўжалик интизоми бузилаётгани ҳақида хабар қилинган эди. Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлиги текшириш ўтказганда хатда келтирилган фактлар тасдиқланган.

Социалистик мулкнинг сақланиши ва молия-хўжалик фаолияти устидан назоратни сусайтириб юборгани учун завод директори Г. Сатторовга қаттиқ виговор эълон қилинган. Молия интизомини, бухгалтерия ҳисоби ва ҳисобот бериш шартини бузгани, бухгалтерия ҳисоботида чалкашликка йўл қўйгани, мансаби ва хизмат вазифасини суиистеъмол қилгани учун завод бош бухгалтери Паскутдинова вазифасидан бўшатилган ҳамда ревизия материаллари тергов органларига берилган.

Бош инженер вазифасини вақтинча ўтаган Ш. Жумаев мансабидан фойдаланиб, давлат пулини ўзлаштиргани учун ишдан бўшатилган ва ортиқча олган маоши завод кассасига қайтарилган.

Ҳисоб-китоб ишларини яхши йўлга қўйиш, молия-хўжалик интизомини мустаҳкамлаш ва социалистик мулкнинг сақланиши устидан контролликни кучайтириш тадбирлари белгиланган.

О

Тошкент тракторсозлик заводи ишчилари қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига мададкор бўлишдек олижаноб вазифани шараф билан ўтаётирлар. Улар ҳар куни қишлоқларга 100 дан ортиқ трактор ҳамда прицеплар жўнатишмоқда. Шу тариқа ишчи ва деҳқонлар иттифоқи — Ўроқ ва Болға бирлиги мустаҳкамланиб, камол топяпти. Суратда: Р. Шайбаков бошлиқ бригада слесарлари тракторларни хўжаликларга жўнатиш учун тайёрлашяпти.

М. Нуриддинов фотоси.

СССРнинг ташкил топиши ўзининг сиёсий аҳамияти ва социал-иқтисодий натижалари жиҳатидан давлатимиз тарихида жуда катта ўрин олади.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

ИҚБОЛ ЧИРОҚЛАРИ

ЖУРНАЛИСТ ЁН ДАФТАРИДАН

Боку чироқлари...

Бу — муболаға ёки образли ибора эмас. Боку чиндан ҳам чироқлар денгизига ғарқ бўлган шаҳар. Тунда атрофга қараган кишининг кўзи қамашади. Бокунинг бошқа шаҳарлардан фарқи шундаки, у тепаликлар бағрига жойлашгани учун денгиздан юқорилаб боргани сари соҳилда турган кишининг кўзи минг-минглаб чироқларга тушади. Қисқаси, тунги Бокунинг қиёсини топиш қийин, у эртаклардаги шаҳарларнинг худди ўзгинаси...

Бокуликлар ўз шаҳарларини томоша қилишни денгиз соҳилидан тикка кўтарилган С. М. Киров номли паркдан бошлашни маслаҳат берадилар. Чиндан ҳам бу ердан бутун шаҳар худди кафтдагидек яққол кўриниб туради. С. М. Киров ҳайкали остида турган кишини беихтиёр Боку қўлтиғининг мовий жилвалари ром этиб олади. Офтобда ялтираб турган Каспий шундоққина қаршингизда ястаниб ётади.

Боку — фақатгина Совет Озарбайжонининг, яъни «қора ва оқ олтин» республикасининг пойтахтигина бўлиб қолмай, у фақат қаҳрамонона революцион ўтмишга эга бўлиб қолмай, айни пайтда у бепоён Ватанимизнинг йирик маданият марказларидан бири ҳамдир.

Биз яқинда журналистларнинг Бокуда ўтказилган Бутуниттифоқ илмий конференциясида иштирок этдик. Шаҳар билан атрофлича танишдик. Совет ҳокимияти йилларида қардош Озарбайжон халқи эришган улкан ютуқларни шу пойтахт мисолида ўз кўзимиз билан кўрдик. Ушбу мақолада шулар ҳақида қисқача тўхталиб ўтмоқчимиз.

«Ерининг ости мислсиз хазинага бой бўлган бу шаҳар, кишилари ва табиатининг қашшоқлиги жиҳатидан дунёда тенгсиз эди». Буюк пролетар адиби Максим Горький революциягача бўлган Бокуни ана шундай таърифлаган эди. 1830 йилда А. С. Пушкиннинг замондоши В. Романович ўзининг йўл очеркларидан бирида: «Боку — унчалик катта бўлмаган шаҳар, 1200 тагина уй, 5 минг аҳолига эга. Шаҳарнинг қоқ ўртасига кириб, майда кўчаларда адашиб қоласиз, улар шу қадар торки, кўп жойларда нариги томонга ўтиб олиш ҳам қийин», деб ёзган эди.

1920 йили Озарбайжонда Совет ҳокимияти узил-кесил ғалаба қозонгач, шаҳар тарихида мисли кўрилмаган юксалишлар, қурилишлар авж олиб кетди. Умуман, республикада нефть ишлаб чиқаришни кескин кучайтириш асосида халқ хўжалигининг барча соҳалари ғоят даражада юксалтира бошланди. 50 йил ичида Боку таниб бўлмас қиёфага кириб, мамлакатимизнинг гўзал шаҳарларидан бирига айланди. Ҳозир шаҳар аҳолиси 1 миллион 200 минг кишига етди.

Шаҳарни қайта қуришда ўлканинг таниқли архитекторлари, олимлари, давлат ва жамоат арбоблари фаол иштирок этдилар. Классик архитектура билан замонавий меъморчилик намуналари уйғунлаштирилган ҳолда янги-янги лойиҳалар ишлаб чиқилди. Электр темир йўллар вокзали, физиотерапия институти, Баиловдаги маданият саройи ва «Интурист» меҳмонхоналарида миллий маданият ёдгорликларининг нодир намуналари моҳирлик билан акс эттирилган.

Бугунги Бокуни ҳайкалтарош П. В. Сабсай ва архитектор Л. А. Ильинлар томонидан ишланган Сергей Миронович Кировнинг салобатли ҳайкалисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ҳайкал Нагорний паркидаги энг юқори тепаликка қўйилган. Бу ерда, юқорида айтганимиздек, Боку киши кўз олдида яққол намоён бўлади.

Шаҳарнинг қоқ ўртасида кенг майдон бор. 1920 йилда В. И. Лениннинг ташаббуси билан чақирилган Шарқ халқларининг биринчи съезди қатнашчилари Закаспий қумликлари бағрида революция душманлари томонидан отиб ташланган 26 Боку комиссарининг ҳокларини ана шу майдонга олиб келганлар. 1960 йили таниқли совет ҳайкалтароши С. Д. Меркуров ижодига мансуб «26 Боку комиссари» монументи ҳам худди шу ерда очилган. Монументнинг эмоционал таъсири шунчалик кучлики, унинг ёнида бир зум тўхтамасдан, ҳалок бўлганларнинг руҳини ёд этмасдан ўтаётган кишини учратолмайсиз.

Урушдан сўнгги йилларда Бокуда йирик уй-жой массивлари, илмий-текшириш муассасалари ва олий ўқув юртлари учун янги-янги микрорайонлар қурилди. Самад Вурғун, Низомий, Гуси Гажиев, Фузулий номли кўчаларда қуриб ишга туширилган уй-жойлар, фан ходимларининг уйи, М. Азизбеков номидаги театр, «Озодлик», Фузулий ҳайкаллари, Марказий универмаг ва стадионлар шаҳар ҳуснига ҳусн қўшиб тушган.

Шаҳарнинг уй-жой фонди 1959 йили 5,3 миллион квадрат метр атрофида бўлса, 1969 йилга келиб бу рақам қарийб 3 миллион квадрат метрга ўсди. Шаҳар меҳнаткашлари ҳар йили ўртача ҳисобда 10 мингга яқин янги квартиралар билан таъминланмоқдалар. Бу давр ичида бокуликлар 80 мингдан ортиқ ўқувчига мўлжалланган 112 та янги мактаб, 109 та болалар боғчаси, 4 мингдан ортиқ ўринли 39 та даволаш муассасаларига эга бўлишди.

Шаҳар тараққиётининг янги босқичи Боку метрополитен станциясининг архитектурасида ҳам ўз аксини топган. Унинг биринчи навбати Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги муносабати билан ишга туширилган эди. Уч қисмдан иборат метроструктуранинг иккинчи навбати ҳам оғир геологик шароитларга қарамасдан ишга тушиш арафасида турибди.

Боку — ўз революцион ўтмиши билан диққатга молик шаҳардир, бугуни билан эса шон-шарафга тўлиқ, келажаги ёрқин марказдир. Шаҳар қиёфасига кўз ташлар экансиз, энг аввало унинг замонавийлиги эътиборингизни жалб қилади. Муҳташам ҳайкаллар эса Бокунинг кўп асрлик архитектура тарихининг ҳаётбахшлигидан, Совет Озарбайжони пойтахтидаги янги қурилишларнинг улуғворлигидан далолат беради.

Ҳа, социалистик Боку кун сайин яшариб бормоқда. Унинг осмонида бахт-иқбол, фаровонлик ва юксак маданият чироқлари равшан порламоқда.

Ўктам УСМОНОВ.
БОКУ—ТОШКЕНТ.

ШАХМАТ

ДАЪВОГАРНИНГ ЯНГИ ҚИЛИҒИ

Шахмат мухлисларининг нигоҳи Исландия деб аталмиш давлатнинг Рейкьявик шаҳрига қаратилган. Бу ердаги ҳар бир янгиликни тезкор мухбирлар жаҳон бўйлаб маълум қилиб турибдилар. Борис Спасский билан Роберт Фишер ўртасидаги жаҳон биринчилиги учун кураш мусобақаси дақиқаларида юз бераётган воқеаларни шахмат ишқибозлари тоқатсизлик билан кутишяпти.

Жаҳон шахмат тожи учун кураш мусобақаси анча шов-шувлар ва тортишувлар сабабли кечикиб бошланганидан мухлислар хабардор. Бу юксак доирадаги шахмат ўйини бошланиши кечикишига американлик инжиқ гроссмейстер Роберт Фишернинг ўзи сабабчи бўлганди. Ниҳоят у бунинг учун жаҳон чемпионидан ёзма тарзда узр сўрашга мажбур бўлди. Аслида, узр сўрашнинг ўзи уни инсофга келтириши, навбатдаги учрашувларда халқаро миқёсда тан олинган шахмат қонун-қоидаларига амал қилишга даъват рамзи бўлиши лозим эди.

Афсуски, буржуа тарбиясини олган 29 ёшли даъвогар Роберт Фишер умумий қоидаларни тан олгиси келмаётганга ўхшайди. Шундай бўлмаганда у биринчи ўйинга 7 минут кечикиб келмасди. Чемпион Борис Спасский ўйин бўладиган жойга белгиланган вақтда етиб келиб, дастлабки донани сурган ва мусобақа бош судьяси — Германия Федератив Республикаси вакили гроссмейстер Лотар Шмид соатни юргизиб қўйган экан, даъвогар Фишернинг кечикишига ҳеч қанақа асос йўқ эди. Баобрў телеграф агентликларининг хабарига қараганда, бу вақтда Фишер ўйин бўлаётган саҳна орқасида яна бир инжиқлик қилаётган экан. У ўйинни бошлаш ўрнига мусобақа ташкилотчиларидан томоша залидаги дастлабки ўн қатор ўринни шахмат ишқибозларидан бўшатиб қўйишни талаб қилаётганди. Бу гал мусобақа ташкилотчилари даъвогарнинг навбатдаги ана шу манманлик билан қўлётган янги талабини, аниқроғи инжиқлигини дангал рад қилдилар.

Шундан кейин Фишернинг шахмат доналари терилган ва ўйин давом этаётган саҳнага чиқишдан бўлак иложи қолмади. Спасский ўзини шунчалик босиқ ва вазмин тутдики, Фишернинг ўйинга кечикиб келганига парво ҳам қилмади. Ўйин шу тариқа давом этди... Ана шу партия кечиктирилди. Баъзи шахматчиларнинг «Спасский билан Фишер битимга келишса керак» деган гаплари тўғри чиқмади. Фишернинг аҳволи мушкул эди. Исландия гроссмейстери Ф. Олафссоннинг «Тиминн» газетасидаги мақоласида «дастлабки ўйин дуранг билан тугаса керак» дегани ҳам беоқибат қолди.

Кечиктирилган ўйинни давом эттириш вақтида Америка шахматчисининг ихтиёрида анчагина вақт борлиги сабабли доналарни шошилмай сурарди. Фишер 43-юришдан кейин саҳнадан ғойиб бўлди. Ярим соатча бедарак кетди. Саҳнага чиқиш олдидан у мусобақа судьясининг бошини қотирди. Хабарларга қараганда, Фишер «залда кимдир фотоаппаратини ишлатмоқда» деб гумонсираган экан. Бундай гумонсирашга унинг ҳеч қанақа асоси йўқ эди. Негаки, назоратчилар кино ҳамда суратга оладиган аппаратлар билан ҳеч кимни ўйин бўлаётган жойга киритишмаётганди.

Кечиктирилган ўйинни Борис Спасский ғалаба билан якунлади. Унинг ҳисобига нақд бир очко ёзилди. Бироқ иккинчи ўйин — 13 июлдаги партия бошланишида чемпионликка даъвогар Роберт Фишер янги қилиқ кўрсатди. У иккинчи учрашувга мутлақо келмади. Матбуот органларининг хабарига қараганда, бу вақтда Фишер «ўзига қаратиб қўйилган кинокамера олиб ташланмаса» (унга шундай туюлганмиш) матчни бутунлай ташлаб кетаман деб дағдаға қилаётганди.

Иккинчи ўйин бошланиши вақтидан бир соат ўтди ҳамки, Фишердан дарак бўлмади. Қоидаларга мувофиқ, даъвогар мағлубиятга учради, деб ҳисобланди ва Спасскийнинг номига бир очко қўшилди. Шундай қилиб, Спасский—Фишер учрашуви чемпион фойдасига 2:0 бўлиб турибди.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

Мўл-кўл озуқа учун

ҚИШЛОВ ҒАМИДА

ВОРОШИЛОВ. Куйбишев номли колхоз чорвадорлари келгуси қишловга тайёргарлик ишларини кун сайин кучайтирмоқдалар. 300 гектар майдондаги беданинг биринчи ўримидан 550 тонна сенаж, 260 тонна пичан, 700 тонна кўк беда олинди. Иккинчи ўрим қизғин давом эттириляпти, ҳосил чўғи биринчи ўримдагидан ортиқ бўляпти.

Шуниси қувончлики, қисқа фурсатда иккинчи ўрим ҳосилидан 450 тонна сенаж, 450 тонна пичан тайёрланди. Ортиқбой Тожибоев, Тўланбой Хўжаназаров каби механизаторларнинг ҳар бири кунига 50-60 тоннадан кўк беда ўришяпти.

М. ТЎЛАМЕТОВ.

УЛЬЯНОВ. 13.200 тонна хашак жамғарамиз! «Ўзбекистон» совхози чорвадорларининг азму қарори шундай. Шу кунларда ўтлоқ яйловларда 350 киши хашак тўплаш билан шуғулланяпти. Шу ишда 19 та сенокосилка ишлатилмоқда. Ўрилган хашак пешма-пеш чорва фермалари ёнига келтирилиб ғарамланаётир.

Ем-хашак тайёрлаш бригадаларининг аъзолари бу йил ҳар бош қўйга камида 3-3,5 тоннадан тўйимли, ширали хашак жамғариш учун курашмоқдалар.

А. САФАРОВ.

САРИОСИЁ. «Боботоғ» совхози чорвадорлари шу кунга қадар 500 тоннадан зиёд дағал хашак жамғардилар. Эшқувват Тоғаев, Холмамат Худойбердиев каби тракторчилар ҳар куни 10-12 гектар ернинг хашагини ўриб, ғарам жойларига етказиб бераётирлар. Хўжаликда ўрим агрегатлари билан тележкалар иши бир-бирига уйғунлаштирилган. Кунлик график 120-130 процентдан ошириб адо этилаётир.

А. ЖОНҚОБИЛОВ.

КУНГАБОҚАРДАН СИЛОС

ЗОМИН. (ЎзТАГ мухбири). 1-«Зомин» совхозида силос бостириш учун кунгабоқар тўлатўкис йиғиштириб олинди. Лалмикор майдоннинг ҳар гектаридан қарийб 140 центнердан кўкпоя ўриб олинди. Бу эса совхозга бир ярим минг тонна силос бостириш имконини берди.

Зомин районидаги бошқа хўжаликларда ҳам кунгабоқар графикдагидан анча жадалроқ йиғиштириб олинмоқда. Бир минг уч юз гектар майдонга кунгабоқар экилган «Ударник» совхозида ўн учта комбайн кунгабоқарни йиғиштириб олмоқда. Механизаторларнинг ҳаммаси иш нормасини ошириб бажармоқда.

Ортиқча нам талаб қилмайдиган кунгабоқар лалмикор деҳқончилиги шароитида қўшимча ширали озуқа ғамлаб қўйишнинг муҳим манбаидир. Шунинг учун ҳам Сирдарё областида кейинги йилларда кунгабоқар экиладиган майдон бир ярим баравар кўпайди.

Литва ССР пойтахти Вильнюс яқинида бундан бир неча йил аввал қудратли Литва ГРЭСи трубалари қад кўтарди. Эндиликда бу энергия станцияси ҳар йили 6 миллиард киловатт соат электр энергия ишлаб чиқармоқда. Бу энергия Совет Литваси корхоналари ва қурилишларинигина эмас, қўшни республикалар халқ хўжалиги эҳтиёжларини ҳам таъмин этаётир. Ўтган беш йилликда Литва ГРЭСи янада кенгайтирилди. Унинг ишлаб чиқариш қуввати 600 мингдан 1 миллион 200 минг киловаттга етказилди. Бунинг учун ҳар бири 300 минг киловаттли иккита янги энергия блоки қурилди. Литва ГРЭСи ёнида энергетиклар шаҳри Электренай қад кўтарди. Бу шаҳар республиканинг энг гўзал ва обод шаҳарларидан бирига айланди. Суратда: Литва ГРЭСининг кўриниши.

И. Баранаускас фотоси.

СССР—50
ЛИТВА ҳафталиги

БИРЛАШТИРУВЧИ ЧЕГАРАЛАР

Адолатли жамият шароитида бир бутун оила бўлиб яшаш ҳиссиёти, бирлашишга интилиш ҳозир СССР территориясида яшаётган миллатлар ва элатларга хос азалий хусусиятдир. Буюк қозоқ маърифатпарвари Чўқон Валихонов XIX асрдаёқ «...Биз Россиясиз ҳалок бўламиз. Русларсиз яшамоқ, бу — маърифатсизлик, жаҳолатда ва зулматда яшамоқ демакдир», деган эди. Кейинчалик эски Россиянинг бошқа бир чеккасида бу ғояни улуғ латиш шоири Ян Райнис баралла куйлаганди: «Россиядан ажралиш Латвия учун яшашнинг иқтисодий асосидан ажралиш билан баравардир».

Ўша давр илғор кишиларининг ҳақлигини, бир давлат таркибида барча халқларнинг руслар билан тенг ҳуқуқлилик асосида жипслашган иттифоқи тарихий зарурат эканлигини эндиликда тарихнинг ўзи исботлади. СССРда бугунги кундай қадимда айтганларидек, қарғишга учраган ўлка, қашшоқлик ва ҳуқуқсизлик йўқ. Миллатларнинг ижтимоий-маданий муносабатлари борасида ҳам, шунингдек, иқтисодий ривожланиш соҳасида ҳам бир-бирини бойитишдек ажойиб жараён рўй берди.

Мен яқинда Ўрта Осиё республикаларидан бири — Тожикистонда бўлдим. Бу ерда қанчалик улкан ўзгаришлар рўй берганини ўз кўзим билан кўрдим. Атиги бир кўрсаткич — ҳозирги даврда ҳар қандай давлатнинг иқтисодий қувват кўрсаткичи ҳисобланган аҳоли жон бошига ишлаб чиқариладиган электр энергиясини олайлик. Бу рақам 1970 йилда 1101 киловатт-соатни ташкил қилган бўлса, Тожикистонга қўшни Афғонистон давлатида жон бошига 20 Покистонда 47, Эронда 210 киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди. Тожик халқининг меҳнатсеварлигини камситмаган ҳолда шу нарсани таъкидлаш мумкинки, унинг бир ўзи рус, украин ва Совет Иттифоқининг бошқа республикалари вакилларининг ёрдамисиз, умумиттифоқ меҳнат тақсимотисиз электрлаштириш ва экономиканинг бошқа соҳаларида бундай улкан ютуқларга эриша олармиди? Йўқ, эришолмасди!

Ҳозир Тожикистондаги Вахш дарёсида улкан қурилиш кетмоқда: Норак гидроэлектростанцияси қад кўтаряпти. Буни ҳақли равишда умумхалқ қурилиши деб атамоқдалар. Бунинг сабаби, у ерда турли миллат ўғил-қизлари тожиклар билан елкама-елка ишлаётганликларидагина эмас. Қурилишга мураккаб асбоб-ускуналар иттифоқимизнинг турли бурчакларидан келмоқдаки, ҳатто уларнинг адресларини санаб чиқиш ҳам қийин. Ахир, Норак гидроэлектростанцияси ишга туширилгандан сўнг бу ерда аҳоли жон бошига электр энергияси ҳосил қилиш беш минг киловатт-соатдан ошиб, суғориладиган майдонлар қарийб 100 минг гектар кўпайсада ГЭСнинг аҳамияти биргина республика билан чегараланмайди. Норак энергияси Ўрта Осиё бирлашган системасига, кейинчалик эса, Совет Иттифоқининг ягона айланма электр тармоғига қўшилади.

Моддий ва меҳнат ресурсларини марказлаштириш тўғрисидаги бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Моҳият эътибори билан СССРда асосий иқтисодий вазифалар мамлакатимиздаги барча халқларнинг умумий кучғайрати билан ҳал қилинмоқда. Бинобарин, худди мана шу бирлашган куч ҳалигача инсоният тарихи кўрмаган беқиёс ўзгаришларни амалга ошириш имконини бермоқда. Уралдаги афсонавий Магнитка темир рудаси кони ва Сибирдаги Кузбасс металлургия базаларининг яратилишини эслайлик. Миллионлаб гектар Қозоғистон қўриқ ерларининг ўзлаштирилишига турли миллат ўғил-қизларининг фидокорона меҳнати сингган. Ўрта Осиё чўлларида бунёд этилаётган сунъий дарё — 850 километрли Қорақум канали қурилишида 39 миллат вакиллари иштирок этаётир. Ҳозир Сибирь ва Шимол дарёларини Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг қурғоқ саҳролари томон буриб юбориш лойиҳалари тузилиб, амалга оширилиш арафасида турибди.

Совет ҳокимияти йилларида мамлакатимиз миллатлари ва элатлари ўртасида янги социалистик муносабатлар пайдо бўлди ва мустаҳкамланди. Иқтисодий ривожланиш соҳасида айрим республикаларда ҳам, давлат миқёсида ҳам бу муносабатлар мамлакатимиз куч-қудратини янада мустаҳкамлаш, унинг гуллаб-яшнаши йўлидаги самарали ҳамкорлик ишига қўшилди. Татаристон ва Бошқирдистонда нефть қазиб чиқаришнинг гигант марказлари ташкил қилиниши бунинг ёрқин мисоли бўла олади. Татаристонлик ва бошқирдистонликлар озарбайжонлик нефтчилардан катта ёрдам олдилар, ҳозир эса уларнинг тажрибаси Сибирнинг бой нефть ва газ ресурсларини ўзлаштиришни тезлаштириб юборди. Ҳеч қандай чегара билмас нефть ва газ қувурлари эса турли иттифоқдош республикаларда кўплаб янги саноат марказларининг яратилишида асос бўлди.

Совет Иттифоқи экономикаси меҳнат тақсимоти ва ишлаб чиқариш кучларини жойлаштиришнинг планли оптимал схемасига мувофиқ ривожланмоқда. Бунда айрим республикаларнинг эҳтиёжлари ҳам, умумдавлат манфаатлари ҳам эътиборга олинмоқда. «Моддий воситалар ва куч-ғайратнинг бирлаштирилиши, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига тайёргарлик тўғрисида»ги қарорида, — совет халқларининг ўзаро беғараз ёрдами барча республикаларда юксак даражада ривожтопган саноатни ва механизациялаштирилган йирик қишлоқ хўжалигини вужудга келтириш имконини берди».

Ҳар бир республиканинг хўжалиги комплекс ривожланаётир. Бу эса, бир томондан, уларнинг экономикасини тенглаштириш ва янада ривожлантиришга ёрдам берса, иккинчи томондан, маҳаллий ресурслардан тўлароқ фойдаланиш ва транспорт харажатларини камайтириш имкониятларини беради. Республикалараро маъмурий чегаралар қардош халқларимизни бир-биридан ажратмайди. Республикалараро ва территориал ишлаб чиқариш комплекслари кенг ривожланмоқда, ишлаб чиқариш кооперацияси бўйича алоқалар тобора мустаҳкамланяпти. Бу эса ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг муҳим омилидир.

Мисол учун Украинани олайлик. Бу ерда биронта ҳам йирик хўжалик тармоғи йўқки, у мамлакат экономикасида салмоқли ўрин тутмаган бўлса. Лекин шундай бўлса-да, Украина хўжаликларига хос ихтисослаштиришни кўриш мумкин. Айниқса мамлакатнинг ёқилғига бўлган эҳтиёжини қондиришга республиканинг қўшаётган ҳиссаси салмоқлидир. У ерда қувватли химия, кўмир саноати, қора металлургия, оғир машинасозлик корхоналари жойлашган.

Неман дарёсининг гидроресурслари ю торфдан бошқа муҳим хом ашё запаслари бўлмаган менинг жонажон Литвам металл қирқувчи станоклар ишлаб чиқариш бўйича жаҳонда олдинги ўринлардан бирида туради. Социалистик жамият шароитида хом ашёни тайёр буюмларга айирбошлаш, ишлаб чиқариш кучларини ҳар бир халқ манфаатини ва умумдавлат манфаатини кўзлаб жойлаштириш қанчалик самарали ва ўзаро фойдали эканлигини Литва мисолида кўриш мумкин. Ўша станоклар Россия ва Украинанинг металлидан ясалади. Бу ерда Белоруссия хом ашёсидан тайёрланган минерал ўғитлар Литвада дон экинлари ҳосилдорлигини икки баравар оширди, агар Карелиядан сифатли ёғочлар келтирилмаганда эди, Литвада ишлаб чиқариладиган бежирим мебель буюмлари совет кишиларининг уйларини безамаган бўларди.

Россия Федерацияси территорияси жиҳатидан ҳам, табиийки, саноат потенциали жиҳатидан ҳам энг йирик республикадир. Унинг Европа қисмида саноатнинг қайта ишловчи анъанавий тармоғи тараққий этган, шарқида эса хом ашёни қазиб олиш, қайта ишлаш ва тайёр буюмлар ишлаб чиқариш комплексларининг улкан территориал ишлаб чиқариш марказлари яратилаётир.

Белоруссия тракторлари ва ҳисоблаш машиналари ҳамма республикаларимизга юборилмоқда. Цитрус мевалар, чой, хушбўй вино ва коньяклар, шулар билан бир қаторда автомобиллар, нефть ускуналари ва ажойиб ҳисоблаш машиналарини Закавказье республикалари етказиб беряптилар. Ўрта Осиё республикаларининг пахта, нефть, газ ва қишлоқ хўжалик машиналари мамлакатимизнинг турли бурчакларига юборилади.

Бунга ўхшаш «ички экспорт» маҳсулотларининг номини яна кўплаб санаш мумкин. Бироқ, шу айтилганларнинг ўзи ҳам СССРда барча республикалар ўртасида қатъий план асосида ҳамда улкан ҳажмдаги ички бозорда товарлар, молиявий ва меҳнат ресурслари, илмий-техника ютуқлари ва шунингдек, тажрибаларни жадал суръатда айирбошлашни таъмин этадиган ягона хўжалик механизми амал қилишини яққол кўрсатади. Бу механизмнинг аниқ ишлашидан ҳамма иттифоқдош республикалар баравар манфаатдордир.

Улкан табиий, моддий ва ишчи кучи ресурсларининг давлат томонидан халқ хўжалиги комплексига бирлаштирилиши янги интернационал ишлаб чиқарувчи кучларни юзага келтирди. Иқтисодий қудрати жиҳатидан мамлакатнинг бу комплекси айрим республикалар иқтисодий потенциалининг оддий арифметик йиғиндисидан ошиб кетади. Социалистик принципларга асосланган мана шу давлат бирлиги туфайли Советлар мамлакати атиги ярим аср ичида айрим республикаларнинг ҳам, бутун давлатнинг ҳам вайронгарчиликдан иқтисодий, илмий-техника ва маданий соҳаларда гуллаб яшнаган ҳозирги даражасигача бўлган шонли йўлни босиб ўтолди.

Альгимантас ЛЕБЕДИНСКАС,
иқтисод фанлари кандидати.
(АПН).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Матбуот соҳасида кўп йиллар самарали ишлаганлиги ва 60 ёшга тўлганлиги муносабати билан Фарғона область «Коммуна» газетасининг редактори Абдулла Раҳимбобоевич Мирзаев Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

МАИШИЙ ТЕМАДА

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК

Чилонзор районидаги «Берёзка» магазини район аҳолиси ўртасида шуҳрат қозонган. Бу ерда меҳнаткашлар буюртмалари асосида маҳсулотлар тайёрлаб, уйга ҳам етказиб берилади.

Эндиликда бундай беминнат хизмат Тошкент шаҳрининг бошқа районларида ҳам жорий этилди. Республика Савдо министрлиги ташаббуси билан янги «Хизмат — беминнат» фирмаси ташкил этилди. Шаҳарнинг ҳамма районларида бу фирманинг ўз магазинлари бор. Навоий, Богдан-Хмельницкий, Хуршид, Большевик, Муқимий ва бошқа кўчалардаги магазинларда фирма салонлари ва буюртма столлари ташкил этилди.

Фирманинг салонлари ва буюртма қабул қилувчи столлари ишчи ва хизматчиларнинг байрам кечаларига, комсомол тўйларига хизмат қилмоқда.

Фирма коллективи иш методини takомиллаштирмоқда, аҳолига хизмат кўрсатишнинг янги турларини жорий этмоқда. Эндиликда телефон орқали ёки телеграмма юбориб ҳам маҳсулот заказ қилиш мумкин.

Д. АЛЕКСАНДРОВ.

Пойтахтимиз меҳмонлари

ДЎСТЛАР ДИЁРИДА

Шу кунларда республикамизда Бутуниттифоқ театрлари фестивалининг дипломанти, Иркутск музикали комедия театри ижодий коллективи ўз гастроль томошаларини ўтказмоқда. Мухбиримиз шу театр директорининг ўринбосари Л. Ф. Подданкова билан учрашиб суҳбатлашди.

— Бизнинг театримиз, — деди Лидия Федоровна, — Тошкентга биринчи марта гастролга келди. СССРнинг ярим асрлик юбилейини муносиб нишонлаш учун қизғин меҳнат мусобақаларини авж олдириб юборган республикангиз меҳнаткашларига Иркутск театрининг ижодий коллективи ўз санъатини намойиш қилиш шарафига муяссар бўлганидан беҳад бахтиёрдир.

Театримизнинг жуда катта санъаткорлар гуруҳи Ўзбекистонга ташриф буюрди. Коллективимиздаги 170 та артист ҳозир икки группага бўлиниб, Самарқанд ва Навоий шаҳарларида томошалар кўрсатяпти. Бизни ҳар икки шаҳарда ҳам жуда илиқ қарши олишди. Кўрсатаётган спектаклларимиз ўзбек томошабинларига манзур бўлаётир. Бу икки группа Тошкентга келиб, бугундан бошлаб Свердлов номли театр биносида томошалар кўрсатади. Биз томошабинларга композитор Ю. Милютиннинг «Чанитанинг бўсаси» музикали комедиясини кўрсатиш билан Тошкент гастролини бошлаймиз. Шундан кейин репертуаримиздаги А. Рябовнинг «Сорочин ярмаркаси», Н. Стрельниковнинг «Холопка», Р. Гаджиевнинг «Табассумингни яширма» каби музикали комедияларни, И. Штрауснинг «Кўршапалак», И. Кальманнинг «Сильва» ва «Цирк маликаси», Ф. Легарнинг «Мовий мазурка» оперетталарини намойиш қиламиз. Гастролимиз охирида, 30 июлда якунловчи концерт кўрсатамиз. Бундан ташқари, «Буратино саргузаштлари» балетини ва осетиялик композитор Плиевнинг «Куёв қочди» музикали комедиясини ҳам намойиш қилмоқчимиз.

Серқуёш ўзбек диёри ўз чиройи, яшиллиги, кўркам боғлари, зилол сувлари, мусаффо ҳавоси ва ажойиб шаҳарлари билан бизга жуда ёқиб қолди. Самарқанд шаҳри ўзининг кишини ҳайратда қолдирувчи қадимий архитектура ансамбллари билан, Навоий шаҳри баркамол замонавий қиёфаси, юксак даражада ривожланган химия саноати шаҳри сифатида бизни мафтун этди. Навоий шаҳри индустриал қиёфаси ва навқиронлиги билан бизнинг Ангарага жуда ўхшаб кетади. Айниқса, Тошкент шаҳри театримиз коллективини маҳлиё қилди. Шаҳарнинг ҳозирги қиёфасига қараб, бу ерда бир неча йил аввал кучли зилзила бўлганлигига асло ишонмайсан киши. Тошкентнинг ҳозирги таърифига сўз тополмайман. У Иттифоқимизда биз кўрган энг чиройли ва гўзал шаҳарлардан бири. Айни пайтда ўзбекистонликлар талабчан, санъатсевар, юксак бадиий-эстетик дидли томошабинлардан эканликлари бизни хурсанд қилмоқда.

Сўзимнинг охирида театримизнинг коллективи дилида туғилган айрим истакларини ҳам айтиб ўтмоқчиман. Биз Ўзбекистон саҳна санъати усталари ижодидан яхши хабардормиз. Лекин бу ерга келганимизда улар билан янада яқиндан ижодий ҳамкорлик қила олишимизни яққол ҳис қилдик. Тошкентдаги Алишер Навоий номли Давлат академик опера ва балет Катта театри ҳамда Самарқанддаги опера ва балет театри ижодий коллективлари бизнинг шаҳарларда ҳам ижодий гастролларда бўлишини жуда-жуда истардик. Бу, театрлар Иркутск, Братск ва Ангара шаҳарларидаги томошабинларни ҳам хурсанд қила оладиган даражада ажойиб санъаткорларга, бой репертуарга эга. Ўзаро ижодий гастроллар саҳна санъатимиз ривожи, ижодий ҳамкорликларимиз такомилига ажойиб ҳисса бўлиб қўшилади.

БИЗГА ЁЗАДИЛАР

ТОШКЕНТ БУЮРТМАСИ

Қизил Урда областидаги Жусали механика заводи — Қозоғистондаги энг йирик саноат корхоналаридан бири. Бу завод Иттифоқимиздаги ҳамма қардош республикалар билан алоқа боғлаган. Яқинда завод Ўзбекистонга пармалаш машиналари, геология ишларида қўлланиладиган мосламалар ва бошқа буюмларнинг навбатдаги партиясини жўнатди.

Бу завод автомобиль-трактор саноати, тўқимачилик ва савдо-машинасозлигида ишлатиладиган чўян кукунларини етказиб беришда Иттифоқимизда ягона корхона бўлиб қолди. Кечагина корхона Тошкентга бундай зарур хом ашёдан 4000 килограмм жўнатди.

Г. МАРАЛБОЕВ.

ЧЎЛҚУВАРЛАР ОРОМГОҲИ

Шаҳрисабзнинг сўлим, ям-яшил боғларига туташиб кетган Мироқи қишлоғида улкан дам олиш уйи қад кўтаряпти. Бу оромгоҳда Қарши чўлқуварлари ҳордиқ чиқарадилар. Дам олиш уйининг асосий корпусларида монтажлаш ишлари жадал олиб борилаётир. Бир йўла 400 дан ортиқ киши дам оладиган бу даргоҳни «Каршистрой»нинг биринчи механизациялашган кўчма колоннаси қурувчилари барпо этишяпти.

Б. НОМОЗОВ.

ФОТО конкурс: ЎЗБЕКИСТОН-72

УЧ ДУГОНА. Наманган область, Поп районидаги Ленин номли колхознинг Ҳалима Ҳаитова бошлиқ бригадаси аъзолари пахта майдонининг ҳар гектаридан 55 центнердан хирмон кўтариш учун курашмоқда. Суратда: Ҳ. Ҳаитова (ўртада) бригада аъзолари З. Ҳошимова ва Т. Бойбердиевалар билан меҳнат гаштини суришмоқда.

А. Тўраев фотоси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги
ТОШКЕНТ ПАРРАНДАЧИЛИК ТЕХНИКУМИ
1972 — 1973 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТЕХНИКУМ зоотехник — паррандачи, чорвачиликни механизациялаш ва электрофикациялаш бўйича техник-электромеханик мутахассислари тайёрлайди.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқиш давомида ўқувчиларга, инкубатория оператори, жўжалар цехи паррандачиси, товуқлар цехи паррандачиси, электромонтёр, слесарь — монтажчи ишчи касблари берилади.

Ўқиш муддати: зоотехник — паррандачи мутахассислигига тўлиқсиз ўрта маълумотлиларга 3 йил-у 6 ой, ўрта маълумотлиларга 2 йил-у 6 ой.

Техник — электромеханик мутахассислигига тўлиқсиз ўрта маълумотлиларга 3 йил-у 10 ой, ўрта маълумотлилар учун 2 йил-у 8 ой.

АРИЗАЛАР: тўлиқсиз ўрта маълумотлилардан 31 июлгача, ўрта маълумотлилардан 15 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари: 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Ариза танланган мутахассислик кўрсатилиб, техникум директори номига ёзилади.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади. маълумоти ҳақида ҳужжат (асл нусхаси), таржимаи ҳоли (автобиография), медицина справкаси (286- форма), учта фотосурат (3х4 см).

Паспорт (ёки туғилганлиги ҳақида гувоҳнома) ва ҳарбий билети (ёки приписной свидетельства)ни кирувчилар шахсан кўрсатадилар.

Техникумга кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар: 7-8 синф хажмида маълумотлилар: ҳар икки мутахассислик бўйича ўзбек тили ва адабиётидан (диктант); рус группасига кирувчилар рус тили ва адабиётидан (диктант), математикадан (оғзаки) топширадилар.

10-11 синф ҳажмида маълумотлилар: зоотехник-паррандачи мутахассислигига кирувчилар ўзбек тили ва адабиётидан (иншо); рус группалари рус тили ва адабиётидан (иншо), ва химия (оғзаки)дан; техник-электромеханик мутахассислигига кирувчилар ўзбек тили ва адабиётидан (иншо): рус группалари рус тили ва адабиётидан (иншо) ва математикадан (оғзаки) топширадилар.

Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб келганлар, тўлиқсиз ўрта мактабни аъло баҳолар билан ва ўрта мактабни олтин медаль билан тамомлаганлар, корхона, муассаса, совхоз, колхозлардан белгиланган тартибда йўлланма билан келганлар ва танлаган касби бўйича 2 йилдан ортиқ иш стажига эга бўлганлар техникумга имтиёзлар билан кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Техникум адреси: Тошкент область, Орджоникидзе район. Тошкент паррандачилик техникуми («Салар-Тузель» ва «Салар-Чингельды» автобусларининг «Учхоз ТашСХИ» бекатигача).

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЧТК АГЕНТЛИГИНИНГ ХАБАРИ

ПРАГА, 13 июль. (ТАСС). ЧТК агентлиги хабар беради: 1972 йил 18 апрелда ва 8 июнда Чехословакия самолётларини олиб қочган жиноятчиларни Германия Федератив Республикасининг маъмурлари Чехословакия Социалистик Республикасининг органларига тутиб беришдан бош тортдилар. Улар, осмон қароқчилари Германия Федератив Республикасининг ўзида шу йил ёзда ва кузда суд қилинади, деб эълон қилдилар.

Чехословакия маъмурлари, дейилади ЧТК агентлигининг хабарида, «Ҳаво кемаларини ғайри қонуний равишда босиб олишга қарши курашиш тўғрисида» 1970 йил 16 декабрда Гаагада қабул қилинган конвенцияга ҳамда «Граждан авиациясининг хавфсизлигига қарши қаратилган ғайри қонуний ҳаракатлар билан курашиш тўғрисида» 1971 йил 23 сентябрда Монреалда қабул қилинган конвенцияга мувофиқ (бу иккала ҳужжатга Чехословакия Социалистик Республикаси ҳам, Германия Федератив Республикаси ҳам имзо чеккан) Германия Федератив Республикаси жиноятчиларни Чехословакия Социалистик Республикаси маъмурларига тутиб бериши лозим, деб ҳисоблайдилар.

СОВЕТ ВРАЧЛАРИНИНГ ЁРДАМИ

ДАККА, 13 июль. (ТАСС). Ватанни озод қилиш учун олиб борган жангларда жонини аямаган «Мукти бахини» қўшинларининг мажрух солдатлари ва офицерлари медицина ёрдамига муҳтож. Лекин ёш Бангладеш Республикасида врачлар етишмайди. Суякнинг мураккаб жароҳатларини даволайдиган мутахассислар йўқ. Бангладеш ҳукуматининг малакали ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги илтимосига жавобан медицина фанлари доктори Ю. Ф. Шчербак бошчилигидаги совет врачлари группаси икки ярим ойдан бери Бангладешда ишлаб турибди. Булар ярадорларни даволаш йўлларини кўрсатиб, маҳаллий медицина ходимларига маслаҳатлар бермоқдалар, операциялар ўтказмоқдалар.

Умуртқасига, бош суягига, оёқ ва қўлларига ўқ тегиб, қаттиқ жароҳатланган 50 киши даволаниш учун Совет Иттифоқига жўнатилди.

Соғлиқни сақлаш министри Абдул Малиқ Укил «миннатдор Бангладеш халқи совет врачларининг мардлик ва фидокорлик билан қилган меҳнатини асло унутмайди» деди.

БУХЕНВАЛЬД ТЎҒРИСИДА ЯНГИ МАТЕРИАЛЛАР

БЕРЛИН, (ТАСС). Веймарлик тарихчи ва публицист Вольфганг Шнайдер «Тиканли сим ортидаги санъат» деган китоб устида ишламоқда. Китобда фашистларнинг собиқ Бухенвальд концлагери ўрнида жойлашган мемориал архивидан олинган бир қанча янги материаллар эълон қилинади. Маҳбусларнинг букилмас иродаси ва уларнинг қаҳрамонона яширин кураши тўғрисида далолат берувчи фотосуратлар, расмлар, асирларнинг ёзувлари яқинда музей архивига топширилди. Уларни концлагернинг собиқ маҳбуси, кейинчалик, Лейпциг ҳамда Иена университетларининг профессори Иоганнес Брюменинг тул хотини келтирди.

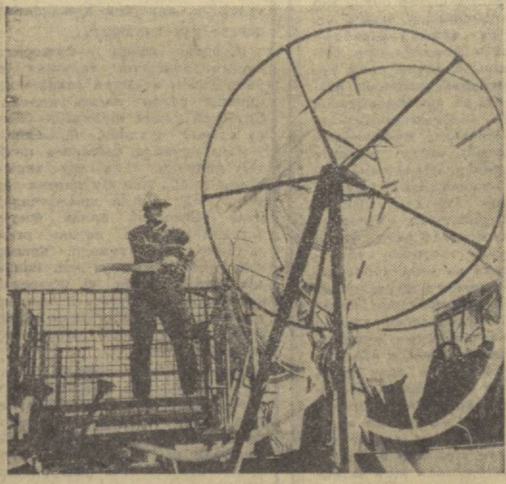

Мелиоратор Франк Хашер Германия Демократик Республикасининг «Мелиорацьонсбау» корхонасининг комсомол ёшлар бригадасида ишлайди. У меҳнат қилаётган бригада «10 Бутунжаҳон студент ва ёшлар фестивали номли» фахрли унвонни олиш учун курашмоқда. Суратда: Франк Хашер ўз меҳнат постида.

АДН-ТАСС фотоси.

ИРҚЧИЛАР ТЕРРОРИ

НЬЮ-ЙОРК, 13 июль. ТАСС мухбири Е. Егоров хабар беради:

Ўзларининг маҳаллаларини ташлаб асосан оқ танли аҳолидан иборат бўлган шаҳар кварталларига кўчиб боришга қарор қилган негр оилалари «бизни нима учун шу қадар ёмон кўришади?» деган саволни кейинги вақтларда тобора кўпроқ такрорламоқдалар. АҚШда кейинги йилларда қабул қилинган ва негр аҳолисига уй-жой масаласида қоғозда тенг ҳуқуқлар берган баъзи қонунлар ва қарорларга қарамай, мана шу районларда ирқчилар негрларни ҳануз террор қилмоқдалар.

Оқлар истиқомат қилаётган кварталларга кўчиб келган негр оилаларини яқинда текшириб чиққан «Чикаго трибюн» газетаси бундай деб ёзади: шу кварталларда ирқчилар негрларни «ичига ёндирадиган модда тўлдирилган шишалар, ғиштлар отиб, таҳдид қилувчи хатлар билан» кутиб олмоқдалар. Расмий маълумотларга қараганда, оқлар истиқомат қилаётган районларга кўчиб келган негр оилаларидан 96 проценти шу йилнинг дастлабки олти ойи ичида ирқчиларнинг ҳужумига ёки ҳақоратларига дуч келган.

Бундай муносабат мана шу кварталлардаги негрларнинг ҳаётини тоқат қилиб бўлмайдиган даражага келтириб қўймоқда. Кўп оилалар, тағин уйимизни вайрон қилишмасин ва ўзимизни ўлдиришмасин деб, доимий хавф остида яшамоқда.

Бундай аҳвол фақат Чикагога хос бўлаётгани йўқ. Ҳозирги вақтда ирқчилик бутун мамлакатда бош кўтармоқда. Кейинги ойларда куклуксклончилар Флоридадаги Сент-Питерсберг сингари шаҳарларда ўзларининг крестларини ёқдилар. Ирқчилар Нью-Йорк атрофида, Омаха ва Сент-Луис шаҳарларида негрларнинг уйларини бузиб ташладилар. Нью-Йоркда сионистларнинг ташкилотлари негрлар учун уй-жой бинолари қуриш мўлжаллаб қўйилган Форист-Хилл районида бир неча ой шовқин суронли намойишлар ўтказдилар.

Негрларнинг ташкилотлари, негр аҳолисининг эҳтиёжларидан юз ўгириб, ирқчи унсурлар томонига ўтиб олган ҳукумат маъмурларининг сиёсати натижасида ирқчилик мана шундай кучайиб кетди, деб ҳисобламоқдалар.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ **МОГАДИШО.** Сомали Демократик Республикаси журналистлар уюшмасининг таклифига биноан Совет журналистлари делегацияси Могадишога келди.

Уюшма раиси Аҳмад Умар Ажари Совет Иттифоқи вакилларини табриклаб, совет журналистларининг визити ҳар икки мамлакат халқлари ўртасидаги дўстона алоқаларни янада мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади, деди.

◆ **РИМ.** Ишчилар, деҳқонлар, зиёлиларнинг вакиллари ва олий ўқув юртларининг студентлари Италия Компартияси сафига кирмоқдалар. «Унита» газетасининг хабар беришича, ҳозирги вақтда Италия Компартиясининг 1.539.545 аъзоси бор.

◆ **БРАЗЗАВИЛЬ.** Браззавилда Конго меҳнат партияси шаҳар ташкилотининг конференцияси очилди. Конференция Конго меҳнат партиясининг 31 июлда очиладиган умуммиллий конференциясига тайёргарлик тариқасида ўтказилмоқда.

Конго Халқ Республикасининг президенти, Конго меҳнат партияси Марказий Комитетининг раиси Мариан Нгуаби Браззавилда конференция очилиши муносабати билан ўтказилган митингда гапириб, мамлакат нокапиталистик ривожланиш йўлидан боришга қарор қилганлигини яна бир марта таъкидлади. Бу муносабат билан у, чет эл капиталига қарши, мамлакатнинг иқтисодий мустақиллиги учун кураш Конго меҳнат партияси билан ҳукуматининг биринчи даражадаги вазифаларидан бири эканлигини кўрсатиб ўтди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Болалар учун. «Этик кийган мушук». Мультфильм. 10.20 — **«Тиканли қалъа»**. Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 7- серияси. 11.00 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — «Ахборот». 18.50 — «Эртага байрам». Металлурглар учун фильм-концерт. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — Чолғу куйлари. 20.00 — МОСКВА. Футбол бўйича СССР биринчилиги. «ДИНАМО» (Москва) — «СПАРТАК» (Москва). 21.45 — «Бу қўшиқни ёдингда тут». 22.00 — **«Вақт»**. 22.30 — ТОШКЕНТ. Қишлоқ хўжалик ходимлари учун. «Ҳам пахта, ҳам гўшт». 23.00 — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Мурожжон Аҳмедов**.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.00 — ТОШКЕНТ. **Ўқув-кўрсатувлари программаси.** Ўзбек тилида: Абитуриентлар учун физикадан консультация. 13.00 — Абитуриентлар учун математикадан консультация. 14.00 — **«Душанбагача омон бўлсак»** (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. 20.00 — ТОШКЕНТ. **«ЧК ходими»** (бадиий фильм). 21.40 — Телефильм. 22.30 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 — ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт. 7.40 — Чолғу куйлари. 8.25 — «Эрталабки салом». Концерт. 9.30 — Москва. «Ер ва эл» радиожурнали. 12.15 — Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт. 13.30 — Бадиий ҳаваскорлар концерти. 15.20 — «Правда» газетасининг обзори. 15.30 — «Сиҳат-саломатлик» радиожурнали. 16.10 — «Уста Рўзимат Исабоев». Музикали очерк. 17.20 — Уйғур куйлари. 17.50 — Партия ходими минбари. «Катта ўқиш йили». Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети инструктори К. Жуманиёзов суҳбати. 18.00 — «Музикали глобус». 18.40 — Спорт эшиттириши. 19.20 — Эстрада концерти. 20.00 — Халқ жасорати йилномаси. «Қарши кундалиги». 20.30 — Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари. 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат (рус тилида). 21.10 — «Қишлоқ радиоклуби». 22.15 — «Шанба оқшомида». Концерт. 23.10 — Куйлар тинглаб дам оламиз.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Ёшлар — «ЎЗБЕКИСТОН», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», ҲАМЗА номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Аёл ҳаётидаги эркаклар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «ВОСТОК», «МОСКВА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Кулгили қиз — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Учишга рухсат этинг! — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Душман — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Рус даласи — «МОСКВА» (кундуз соат 1.30, 5.30 ва кеч 9.30 минутларда).

Дайди — «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 1, 5 ва кеч 6 да).

ЁЗГИ БИНОДА

Ёшлар — «ФЕСТИВАЛЬ».

Аёл ҳаётидаги эркаклар — «ХИВА».

А. Н. ОСТРОВСКИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ТЕАТР ВА РАССОМЛИК САНЪАТИ ИНСТИТУТИГА қабул қилиш тўғрисидаги эълонга («Совет Ўзбекистони» газетасининг 1972 йил 21 июнь сони) ўзгартириш киритилиши муносабати билан институтга кирувчи абитуриентлардан

ҲУЖЖАТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШ

рассомлик факультетига — 17 июлгача, театр факультетига — 20 июлгача

ДАВОМ ЭТАДИ

«УЗАВТОРЕМОНТ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ АВТОМОБИЛЬ РЕМОНТ ҚИЛУВЧИ ЗАВОДЛАРИ

барча корхоналар, бошқармалар, колхоз ва совхозлардан автомобилларни капитал ремонт қилишга

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Урал-355М, ЛАЗ-695, 697 маркали автомобиллар — 3-АВТОРЕМЗАВОДДА (Самарқанд шаҳар, М. Горький бульвари, 17-уй);

ГАЗ-51, 53А, 53Ф, 93, ПАЗ-651, ПАЗ-652 маркали автомобиллар — 10-АВТОРЕМЗАВОДДА (Тошкент шаҳар, Дадабоев кўчаси, 54-уй);

ГАЗ-51 маркали автомобиллар — 13-АВТОРЕМЗАВОДДА (Хоразм область, Хива шаҳар, Соят қишлоқ Совети);

МАЗ-205, 504—4-АВТОРЕМЗАВОДДА (Тошкент область, Олмалиқ шаҳри).

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

17 июль — ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ: 10.55 — Кўрсатувлар программаси, 11.00 — «Пиноккио саргузаштлари» қўғирчоқ фильмининг 1 серияси, 12.00 — «Гаванада ҳайвонот боғи» кинофильми, 12.10 — Фильм-концерт, 12.30 — МОСКВА кўрсатувлари.

17.55 — ТОШКЕНТ. Кўрсатувлар программаси, 18.00 — Ўқувчилар учун эшиттириш ва мультфильм, 18.55 — «Ҳақиқий солдат дўстлиги» деган эшиттириш, 19.15 — Оламда нима гап? (ўзбек тилида). 19.45 — «АХБОРОТ» программаси, 20.00 — **Москва кўрсатувлари,** 20.30 — ТОШКЕНТ. «Ўтган кунлар» бадиий фильми, 22.00 — МОСКВА, 22.30 — ТОШКЕНТ. «АХБОРОТ» программаси, 22.45 — Телевизион театр, **Х. Деряев. «Қисмат»** (2-қисм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.20 — МОСКВА, 20.00 — ТОШКЕНТ. «Ҳосилдорлик одимлари», илмий оммабоп фильми, 20.30 — МОСКВА, 22.00 — ТОШКЕНТ. **«Ўзбек таомлари».** Телефильм, 22.10 — Реклама. 22.30 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Душанба телевидениеси программаси.

18 июль — СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 10.55 — Кўрсатувлар программаси, 11.00 — «Пиноккио саргузаштлари» қўғирчоқ фильмининг 2-серияси, 12.05 — Фильм-концерт, 12.30 — **Москва кўрсатувлари.**

ТОШКЕНТ. 17.55 — Кўрсатувлар программаси, 18.00 — Болалар учун рус ва ўзбек тилларида эшиттириш, 18.35 — Рус тилида «Инсон ва қонун», 19.05 — «Ёш ижрочилар». **А. Шукуров, Т. Мадаминов** (ўзбек тилида), 19.45 — «АХБОРОТ» программаси.

МОСКВА. 20.00 — Беш йилликнинг иккинчи йили.

ТОШКЕНТ. **Ўзбек тилида.** 20.30 — «АХБОРОТ» программаси, 20.45 — «Халқ жасорати йилномаси», 20.55 — Бир актёр театри О. Ёқубов «Яхшилик», 21.25 — Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион университети.

МОСКВА, 22.00 — «ВАҚТ» программаси.

ТОШКЕНТ. **Ўзбек тилида:** 22.30 — Комилжон Отаниёзов куйлайди, 23.05 — «Канонир Долас саргузаштлари» бадиий фильми.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.50 — **Москва кўрсатувлари.**

ТОШКЕНТ. 20.00 — «Ўтдан сақланинг» (рус тилида).

МОСКВА. 20.30 — «Даштдаги қишлоқча» бадиий фильми.

ТОШКЕНТ. 22.00 — Врач маслаҳати (ўзбек тилида).

22.30 — Москва кўрсатувларининг давоми.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 20.00 — «Республикам биографияси»: «Янги қурилишлар ҳавозалари» ҳужжатли фильм, 20.50 — Фильм-спектакль.

19 июль — ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 10.55 — Кўрсатувлар программаси, 11.00 — «Яшил халқачалар» бадиий фильми (ўзбек тилида), 12.30 — **Москва кўрсатувлари.**

ТОШКЕНТ. 17.55— Кўрсатувлар программаси, 18.30 — «Ғазалхон ёшлигим», 19.20 — Рангли телевидение: **«Мирмаҳмуд Усмонов ва унинг юзта шогирди»** ҳужжатли фильм, 19.40 — «АХБОРОТ» программаси, 20.00 — МОСКВА, 20.30 — ТОШКЕНТ: «АХБОРОТ» программаси (ўзбек тилида), 20.45 — «Икки қитъа овози», 21.05 — Балет ҳақида 6-кўрсатув, 22.00 — МОСКВА, 22.30 — ТОШКЕНТ: **«Муҳаббат Шамаева куйлайди»** фильм-концерт, 22.55 — Совет кино санъати усталари. **Р. Кармен,** 24.00 — МОСКВА. Рангли телевидение: футбол бўйича СССР биринчилиги учун **«Торпедо» (Москва) — «Динамо» (Киев)** учрашувининг иккинчи ярми.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.20 — **Москва кўрсатувлари,** 20.00 — ТОШКЕНТ. «Музикали рейс» фильм-концерти, 20.30 — **Москва кўрсатувлари,** 22.00 — ТОШКЕНТ. «Раҳмат, доктор» ҳужжатли фильм, 22.15 — Реклама ва эълонлар, 22.30 — **Москва кўрсатувлари.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. «Республикам биографияси»: «Шахдам қадамлар билан». Ҳужжатли фильм, 20.45 — «КамАЗ» қурилиши телефильм (рус тилида), 21.00 — «Кумуш тренер» бадиий фильми.

20 июль — ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ, 10.55 — Кўрсатувлар программаси, 11.00 — Болалар учун телефильм, (рус тилида), 11.20 — **«Чет эллик қиз»**, бадиий фильм (ўзбек тилида), 12.30 — **Москва кўрсатувлари.**

ТОШКЕНТ. 17.55 — Кўрсатувлар программаси, 18.00 — Болалар учун кинофильмлар, 18.15 — «Старшеклассник» программаси, 18.45 — Рангли телевидение. Кинофильм, 19.15 — «АХБОРОТ» программаси (рус тилида), 19.30 — Озарбайжон музикаси (ўзбек тилида), 20.25 — «АХБОРОТ» программаси, 20.40 — «Ўзбекистон чорвадори» программаси, 21.10 — **Москва кўрсатувлари,** 22.30 — Футбол бўйича СССР биринчилиги учун **ЦСКА — «Заря» (Ворошиловград)** учрашуви.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.05 — **Москва кўрсатувлари.** 21.10 — ТОШКЕНТ. КПСС XXIV съезди қарорлари — ҳаётга. «Аҳолига кўплаб маҳсулот», 21.35 — «Майор Вихрь» бадиий фильмининг 1-2 сериялари (ўзбек тилида).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 20.00 — «Республикам биографияси»: **«Ўт»** ҳужжатли фильми, 20.55 — «Ўзганинг болалари» бадиий фильми (рус тилида), 22.10 — Балет кечаси.

21 июль — ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ. 10.55 — Кўрсатувлар программаси, 11.00 — Болалар учун кинофильм (рус тилида), 11.05 — «Иван Макарович» бадиий фильми (ўзбек тилида), 12.30 — **Москва кўрсатувлари.**

ТОШКЕНТ. 17.55 — Кўрсатувлар программаси, 18.00 — «Ишчилар синфининг ўринбосарлари», 18.30 — МОСКВА, 19.00 — ТОШКЕНТ. «АХБОРОТ» программаси (рус тилида), 19.15 — «Ёшлик» студияси кўрсатади (ўзбек тилида), 20.00 — Халқ контроли экрани, 20.30 — «Ахборот» программаси, 20.45 — «Бўстон» телевизион журнали, 22.00 — МОСКВА, 22.30 — ТОШКЕНТ. Рангли телевидение. «Оламга саёҳат», 23.30 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.50 — **Москва кўрсатувлари.** 18.30 — ТОШКЕНТ. «Спортлото»нинг 6 та бахтли рақами». Реклама (ўзбек тилида), 18.40 — Врач маслаҳати, 19.00 — **Москва кўрсатувлари,** 22.00 — ТОШКЕНТ. «Ишчи — фахрли ном» программаси (ўзбек тилида), 22.30 — МОСКВА, 23.30 — ТОШКЕНТ. Фильм-концерт (рус тилида).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. Фортепиано куйларидан концерт, 20.30 — «Республикам биографияси»: «Ғалабадан — ғалабага» ҳужжатли фильми, 21.25 — «Тўлқинда-02», 21.45 — «Ер фарзанди» бадиий фильми.

22 июль — ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — ТОШКЕНТ. Кўрсатувлар программаси, 10.00 — Болалар учун рус тилида мультфильм, 10.20 — Телевизион миниатюралар театри (ўзбек тилида), 11.00 — **Москва кўрсатувлари,** 16.45 — ТОШКЕНТ. Кўрсатувлар программаси, 16.50 — Болалар учун рус тилида мультфильм, 17.10 — «Бойчечак» программаси (ўзбек тилида), 17.40 — «АХБОРОТ» программаси, 17.55 — **Москва кўрсатувлари,** 20.00 — ТОШКЕНТ. Пойтахтимиз меҳмонлари: Охунбобоев номидаги Андижон музикали драма ва комедия театрининг **«Лайли ва Мажнун»** спектакли олиб кўрсатилади. Танаффус вақтларида «АХБОРОТ» программаси, 23.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун «Дўстлар маслаҳати» деган эшиттириш, 23.30 — «Ўзбек цирки майдонида» бадиий фильми.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — ТОШКЕНТ, болалар учун қўғирчоқ фильм, 10.15 — «Уч бакалоқ» бадиий фильми, (ўзбек тилида), 11.35 — Болалар учун қўғирчоқ фильм, 11.45 — «Виктор Чернишовнинг уч куни» бадиий фильми, 16.45 — **Москва кўрсатувлари,** 17.55 — ТОШКЕНТ. «Ёшлик» студияси кўрсатади, 18.35 — **«Момо ер»** бадиий фильми, 19.55 — **Москва кўрсатувлари.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Душанба телестудиясининг кўрсатувлари.**

23 июль — ЯКШАНБА

САВДО ХОДИМЛАРИ КУНИ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.25 — Кўрсатувлар программаси, 9.30 — Ўқувчилар учун эшиттириш, 10.00 — **Л. Кассиль.** «Ҳозирланинг, ҳазрати олийлари». Телевизион театр, 11.00 — **Москва кўрсатувлари,** 17.20 — ТОШКЕНТ, 17.25 — Болалар учун мультфильм, 17.55 — «АХБОРОТ» программаси, 18.15 — «Доира рақсга чорлайди» фильм-концерт 19.00 — Савдо ходимлари кунига бағишланган кўрсатув, 19.30 — Рангли телевидение, Наманган маданият уйи ашула ва рақс ансамблининг концерти, 20.30 — «АХБОРОТ» программаси, 20.50 — Телевизион миниатюралар театри (такрорий кўрсатув), 21.30 — МОСКВА, 22.00 — Рангли телевидение: футбол бўйича СССР биринчилиги учун **«Спартак» (Москва) — «Торпедо» (Москва)** учрашувининг иккинчи ярми, 22.45 —ТОШКЕНТ. «Тўрткўл баҳодирлари». Телеочерк (биринчи кўрсатув), «Фалокат оёқ остида» бадиий фильми.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — **Тошкент кўрсатади,** 17.20 — **Москва кўрсатувлари,** 20.30 — ТОШКЕНТ. «Диққат, шаҳарда сеҳргар» бадиий фильми 22.45 — **Москва кўрсатувлари.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Фрунзе телестудиясининг кўрсатувлари, 21.30 — **Москва кўрсатувлари.**

Б. — 164. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри ИНДЕКС 64697. Р. — 03534.